

Ouder,

Ouders waarvan de kinderen niet hoofdzakelijk thuis opgroeien,

je bent en

en hun betrokkenheid bij de onderwijsloopbaan van hun kinderen.

blijft het!

De Zuidpoort vzw – Vereniging waar armen het woord nemen

WERKGROEP
ONDERWIJS

Ouder, je bent en blijft het!

Ouders waarvan de kinderen niet hoofdzakelijk thuis opgroeien,
en hun betrokkenheid bij de onderwijsloopbaan van hun kinderen.

DE ZUIDPOORT VZW – VERENIGING WAAR ARMEN HET WOORD NEMEN

WERKGROEP ONDERWIJS

DE ZUIDPOORT VZW
OTTERGEMSESTEENWEG 12
9000 GENT
09 245 09 05
ZUIDPOORT@SKYNET.BE
WWW.ARMOEDE.BE/DEZUIDPOORT

V.U. DIEDERIK JANSSENS, ROOBERG 18A, 9860 LANDSKOUTER

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	4
1 Inleiding	7
1.1 Hoe kwamen we erbij?	7
1.2 Doel van het project	8
1.3 Werkwijze	8
2 Het verhaal van ouders opgetekend	11
2.1 Welke ouders bedoelen we?	11
2.2 Wat betekent het je kind niet thuis kunnen opvoeden?	12
2.3 Ook onze kinderen gaan naar school. En onze plaats dan?	15
2.4 En toch kan de school het verschil maken	17
2.5 Afwezigheid: onverschilligheid of onmacht?	20
2.6 Geen contact meer met je kind: kan de school een brug zijn?	21
2.7 Ouderlijk gezag: versterkt of ondergraven?	22
2.8 Maatwerk: in het belang van het kind én van de studieprestaties	23
2.9 Geef de ouders perspectief!	24
2.10 Wat kan een school doen?	24
3 Kan, moet een school alle ouders erbij betrekken?	26
3.1 Aanleidingen voor dit thema	26
3.2 Informatierecht voor elke ouder	26
3.3 Uitgaan van een recht, en toch werken op maat	28
3.4 In welke rechten zijn ouders geïnteresseerd	28
3.5 Tot slot	29
4 Antwoord van de bevraagde onderwijspartners	30
4.1 Hoe gebeurt het nu?	30
4.2 Bedenkingen, moeilijkheden, meningen	31
4.3 Waar kunnen we verder mee?	32
5 Het rondetafelgesprek op 23 maart 2007	33
5.1 Opzet	33
5.2 Verslaggeving van de werkgroepen	34
6 Aanbevelingen	36
Bijlagen	39
BIJLAGE 1 Deelnemers aan de ronde tafel	40
BIJLAGE 2 Verslagen van de werkgroepen van de ronde tafel	42

VOORWOORD

Het wordt wellicht zelden als zodanig verwoord, maar het is, naar ik vermoed, een gedachte waar veel mensen die een rijke ervaring hebben met kinderen het wel mee eens zullen zijn: kinderen – alle kinderen – hebben fundamenteel een behoefte *fier* te kunnen zijn op hun ouders. Dat geldt voor jongere maar ook voor oudere kinderen. Ook al maakt zowat elk van ons in de loop van zijn ontwikkeling, meer bepaald als jongere, een fase door waarin men geneigd is zijn ouders als hopeloos verouderd, compleet uit de tijd en nog meer van dat fraais te beschouwen, diep van binnen blijft dat gevoel leven, of minstens de behoefte te kunnen zien dat je moeder/je vader iemand van betekenis is of is geweest. Als kind wil je trots kunnen zijn op je mama, je papa. Trots, fier om wie en wat ze zijn. En niet louter omdat ze biologisch of in welk ander opzicht ook je ouders zijn. Fier kunnen en mogen zijn op je ouders is ook niet hetzelfde als je ouders graag zien. En het gaat hier ook helemaal niet om een of andere morele plicht die je als kind zou hebben, zoals de plicht om je ouders te respecteren. Het gaat om een fundamentele behoefte, een belangrijke factor in de ontwikkeling van een kind. Niet beschaamd hoeven te zijn voor, maar trots kunnen zijn op wie en wat je bent. Dat is wat direct samenhangt met fier kunnen zijn op je mama, je papa. Wordt daar niet aan tegemoet gekomen, dan wordt de gezonde ontwikkeling van een eigen identiteit sterk bemoeilijkt. Het wordt heel wat moeilijker om open in de wereld te staan en de kansen te benutten om een eigen leven op te bouwen. Het leven wordt moeilijk als je worstelt met een diep gevoel van schaamte om wie en wat je bent vanwege je herkomst, vanwege je ouders...

Of je het als kind gemakkelijk of eerder moeilijk hebt om fier te zijn op je ouders hangt van verschillende dingen af. Je eigen tegendraadsheid als kind bijvoorbeeld (onderschat dat niet!). Of de mate waarin je ouders je iets van hen laten zien waarop je fier op kunt zijn. Of de mate waarin belangrijke anderen je ouders met erkenning en respect bejegenen. Of je dingen over of van je ouders laten zien, die je als kind zelf niet zo gemakkelijk kunt zien, maar waar je eigenlijk wel fier over kunt zijn.

In hoe je je als kind over je ouders voelt, spelen anderen, de buitenwereld dus een belangrijke rol; het is niet puur een kwestie van ouder-kind-relatie. En in die buitenwereld neemt de school een belangrijke plaats in. Ook al geven ze je van hun ervaringen met je school misschien weinig openlijk prijs, als kind merk je het wel als je ouders zich door de school erkend en gerespecteerd voelen. En wellicht nog meer als dat niet het geval is.

Er zijn voor een school verschillende goede redenen te bedenken om te investeren in ouderbetrokkenheid en in een goede communicatie met ouders. Het creëren van meer kansen voor kinderen om hun ouders te zien als mensen die gerespecteerd worden en waar je als kind fier op kunt zijn, is er ongetwijfeld één van.

De positieve rol die de school hierin kán spelen, komt wellicht nog het sterkst naar voren in de situatie waarin één of beide ouders in grote mate voor de school *onzichtbaar* (lijken te) zijn, bijvoorbeeld omdat ze niet bij de dagelijkse opvoeding van de kinderen

betrokken zijn, tengevolge van een echtscheiding, plaatsing van de kinderen, enz. Hoe moeilijk moet het voor een kind niet zijn om fier te zijn op een ouder die (voor belangrijke anderen) niet zichtbaar is of lijkt te zijn? En hoeveel moeilijker moet dat dan nog niet zijn voor kinderen die bovendien in een situatie van armoede leven, wat met zich al weinig kansen tot een positieve identificatie brengt? Scholen die in hun werking het kind centraal willen stellen (en welke Vlaamse school wil dat niet?), hebben dus redenen te over om ook aandacht te besteden aan de communicatie met die ouders die voor hen minder zichtbaar zijn.

In het kader van het Gelijke Kansenbeleid brengt de Vlaamse Overheid ouderparticipatie en –betrokkenheid terecht als een belangrijk speerpunt naar voor. Precies met het oog op meer gelijke kansen voor de kinderen wordt in de voorliggende getuigenis terecht aandacht gevraagd voor wat een belangrijk deelaspect in een beleid tot meer ouderbetrokkenheid in elke school zou moeten zijn: de communicatie met de minder zichtbare ouders, ouders in een armoedesituatie van wie de kinderen niet hoofdzakelijk thuis opgroeien. Het behoort tot de taken van de Lokale Overlegplatforms om mee te werken aan de realisatie van het Gelijke Onderwijskansenbeleid. Om te streven naar meer gelijke kansen, tegen uitsluiting en sociale segregatie. Het lag dan voor de hand dat het LOP-Gent-Basisonderwijs en het LOP-Gent-Secundair Onderwijs het initiatief waarvan het voorliggende document een getuigenis is, zouden ondersteunen.

Het mag misschien verwonderen dat in een voorwoord voor een document over en door zulke minder zichtbare ouders, het perspectief van het kind zo centraal geplaatst wordt. Dat heb ik bewust zo willen doen, om zo de band te versterken tussen de problematiek die in dit document wordt aangekaart en het “kind centraal”-motto dat scholen (terecht) zo prominent in het vaandel draagt. Wat in de voorliggende getuigenis van ouders aan de scholen gevraagd wordt, is in het directe belang van de betrokken kinderen. Het perspectief van de ouders dan? De lezer kan gerust zijn. Dat wordt in wat volgt, meer dan voortreffelijk en vooral heel pakkend verwoord.

JEAN PIERRE VERHAEGHE

VOORZITTER LOKAAL OVERLEGPLATFORM GENT - BASISONDERWIJS

1 INLEIDING

Als je kind in een pleeggezin is, heb je direct die stempel!

Alles is veranderd door de nieuwe school: ze erkennen ook mij als vader!

Op de duur vlucht je weg van zo'n negatieve ouderrol!

1.1 Hoe kwamen we erbij?

De Zuidpoort is een vereniging waar armen het woord nemen. Met 'armen' willen we zeggen: mensen die op één of andere manier in het 'web van de armoede' geraakt zijn, en met weinig kansen in de samenleving moeten verder leven. In De Zuidpoort vinden ze elkaar als lotgenoten. Er is een basiswerking, met ontmoeting, maaltijden, uitstappen...

Er zijn ook themagroepen. Daarin brengen mensen hun ervaringen samen over één grondrecht, vinden de knelpunten en zoeken naar oplossingen in dialoog met wie er iets aan kan veranderen. Dat is het juist wat we ook met de werkgroep onderwijs in De Zuidpoort doen.

In 2003 gingen wij op zoek naar ouders die hun ervaringen met het onderwijs van hun kinderen wilden vertellen. We schreven hun getuigenissen op, probeerden de gemeenschappelijke lijnen erin te verstaan en brachten die samen in een brochure: 'Hebben wij als ouders in de kansarmoede ook een plaats op school?'. Een achttal ouders, die ondervraagd waren, kwamen samen in De Zuidpoort om dit resultaat te bespreken. Zo ontstond onze werkgroep onderwijs.

We komen nu al geruime tijd samen en bereiken steeds meer ouders. Ze hebben vele aspecten rond ouders en onderwijs verkend en in een presentatie verwerkt. Met de inhoud ervan verzorgen de ouders vormingsmomenten waarin hun getuigenissen centraal staan.

Onze ervaringen en bedenkingen delen wij met vele andere verenigingen in Vlaanderen. Maar er is één aspect dat nog niet zo sterk naar voor gehaald wordt, en dat ons in De Zuidpoort wel degelijk getroffen heeft. Ouders bij wie de kinderen niet thuis opgroeien, hebben het bijzonder moeilijk om hun rol als 'echte' ouder in de samenwerking met de school van hun kinderen te verkrijgen. Wij denken aan ouders van geplaatste kinderen, maar ook aan partners die niet het hoederecht hebben en hun kinderen heel weinig zien. Er zijn veel extra drempels, zowel in de beleving van de ouders zelf, als van de leerkrachten, directeuren en andere onderwijzmensen die met deze kinderen te maken hebben.

In de gesprekken die uit de 'presentaties' voortvloeiden, zagen wij dat onze gesprekspartners (leerkrachten, studenten, schooldirecteuren, CLB medewerkers...) schrokken van de emotionele geladenheid waarmee de ouders hun interesse voor de kinderen en hun gehechtheid aan hun rol als ouder naar voor brachten. Het besef

ontstond, dat hier misschien sprake is van ontkenning, onrechtvaardigheid zelfs! Deze ouders zijn vaak onzichtbaar in de communicatie met het onderwijs. Nochtans geloven wij dat het voor alle partijen echt belangrijk is dat ook zij in dit geheel een rechtmatige plaats krijgen.

1.2 Doel van het project

Met dit project willen we:

- ouders bij wie de kinderen niet hoofdzakelijk thuis opgroeien zichtbaar maken in de onderwijswereld;
- een proces van wederzijds inleven op gang brengen;
- het recht op betrokkenheid dat deze ouders wensen, expliciet maken;
- een dialoog op gang brengen vanuit de vraag: ‘Hoe kunnen we dat recht beter realiseren in de dagelijkse praktijk van scholen en CLB’s?’;
- de bijzondere plaats van het welzijnswerk (waaronder de bijzondere jeugdzorg) als tussenpersoon zichtbaar maken, zodat, in een volgende stap, de driehoek ouders/onderwijs/welzijn kan belicht worden.

1.3 Werkwijze

EEN BASIS TEKST: OP ZOEK NAAR EEN RECHT

Een relatief kleine groep ouders boog zich in het voorjaar 2005 over de kern van wat er uit de vroegere getuigenissen van ouders waarbij het kind niet thuis opgroeit naar voor kwam: de behoefte aan een recht op betrokkenheid. Hun bedenkingen werden in een tekst gegoten: “Kan/moet een school alle ouders betrekken? Een verkenning door de ouders van de Zuidpoort”. Deze tekst werd door nog meer ouders gelezen en beaamd.

DE MINISTERIËLE OMZENDBRIEF VAN 14/02/05

Ook in de onderwijswereld leefde er één en ander met betrekking tot dit thema. Scholen wilden meer houvast in hun omgang met complexe gezinssituaties, waarbij vooral gedacht werd aan vechtscheidingen. Deze omzendbrief was een eerste stap om ‘juridisch’ houvast te geven aan scholen.

GEDRAGEN DOOR DE ‘WERKGROEP KANSEN’ VAN HET LOP GENT

De Zuidpoort maakt deel uit van de Werkgroep Kansen van het LOP. We boden daar beide teksten (de basistekst en de omzendbrief) ter lezing aan. De werkgroep erkende het thema als belangrijk en zocht enkele onderwijspartners om beide teksten te toetsen in de eigen werking.

EEN SCHRIFTELIJKE DIALOOG MET ONDERWIJS

Twee CLB’s (waarvan één de tekst voorlegde aan meerdere teams van vestigingsplaatsen), drie secundaire scholen met technische en beroepsafdelingen (waarvan één school de tekst voorlegde aan drie teams van opvoeders in verschillende vestigingsplaatsen), één Buso school, en de twee brugfiguren-projecten, bespraken de tekst, en reageerden schriftelijk. We maakten een samenvatting van deze bevraging.

EEN PROJECT MET EEN NAAM, EEN PLAN, EEN ERKENNING

Ongeveer rond deze tijd (juni 2005) werd een ‘verdiepend project’, “Ouders waarvan de kinderen niet hoofdzakelijk thuis opgroeien, en hun betrokkenheid bij de onderwijsloopbaan van hun kinderen”, ingediend bij het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Er kwam erkenning én subsidie voor!

TERUGKOPPELING NAAR DE WERKGROEP KANSEN EN DE OUDERS VAN DE WERKGROEP ONDERWIJS

Wat trof in de samenvatting van de bevraging was de mengeling van herkenning, interesse, positieve praktijkvoorbeelden, maar ook weerstanden en zelfs ergernis en onbegrip. Ons besluit was dat we met de basistekst niet genoeg voedsel gegeven hadden aan inleving. De getuigenissen uit de brochure ‘Hebben wij als ouder in de kansarmoede ook een plaats op school?’ en onze presentatie werden niet expliciet aangehaald in de basistekst. Misschien kwam het aantal ouders waar het project op steunt niet geloofwaardig genoeg over? Er werd besloten tot een verbreding van het getuigenismateriaal van ouders. Zo wilden we ook meer van deze ‘onzichtbaar geworden ouders’ bereiken en hen in contact brengen met het begrip van lotgenoten.

VERBREDING VAN ERVARINGSMATERIAAL

Twee stagiaires van de Link zetten hun ervaringsdeskundigheid in om contact te zoeken met ouders die ervaring hebben met de bedoelde situatie. Veel diensten van het welzijnswerk werden aangeschreven om ons met bedoelde ouders in contact te brengen. Toch waren het vooral de persoonlijke contacten die deze stagiaires in en buiten De Zuidpoort legden, die nieuwe getuigenissen opbrachten.

Individuele contacten zijn belangrijk, maar uitwisseling met andere groepen ouders is ook zeer zinvol als toetsing van het materiaal. Dit is in deze eerste projectfase niet gelukt, vooral wegens overbelasting van de groepen die in aanmerking kwamen, en wegens het toch bedreigende aspect van het thema. Binnenkort kan er wel een uitwisseling gebeuren met de oudergroep van Den Durpel in Sint-Niklaas en andere verenigingen waar armen het woord nemen.

HET VERHAAL VAN OUDERS OPGETEKEND

Deze brochure wil onderwijspartners meenemen in het verhaal van ouders over hoe zij de communicatie met school en CLB ervaren. Hier komt een hele rijkdom aan beleving en zienswijze samen. ‘De’ ouder die van op de zijlijn al dan niet contact heeft met het onderwijsgebeuren rond zijn kind, bestaat niet. De beleving kan verschillend zijn. In alle eerlijkheid proberen wij daar het relaas van te geven.

DE DIALOOG MET HET ONDERWIJS VOORTZETTEN

Eigenlijk zijn wij daar voortdurend mee bezig, tijdens onze presentaties bij scholen, bij opleidingen, als we klassen ontvangen in De Zuidpoort, als we onze inbreng doen in de vele vergaderingen rond onderwijs, waarin we een plaats innemen.

Op 23 maart 2007 had een ‘Ronde Tafel’ plaats, waar ouders, scholen, brugfiguren en mensen uit de Bijzondere Jeugdzorg en de welzijnssector, zich samen over dit thema bogen en aanbevelingen meenamen naar hun sector. Het verslag hiervan vindt u in deel 5 van deze publicatie.

EEN RONDE TAFEL IS GEEN EINDPUNT!

We hopen dat onderwijs het thema zelf verder meeneemt, in de eigen werking. Zelf willen we met de signalen uit deze eerste ronde naar die personen en diensten gaan welke goed geplaatst zijn om als tussenpersoon op te treden tussen school en ouders die voor de school geen evidente partners zijn. Wat verwachten we van hen en hoe zien zij hun rol? Dit wordt dan de tweede grote fase van het project.

INTUSSEN WILLEN WE AL NAAR BUITEN KOMEN

Deze publicatie bezorgen we aan alle Gentse scholen. Hoe meer actoren bewust kunnen gemaakt worden van de uitdaging die hier voorligt, hoe beter.

2.1. Welke ouders bedoelen we?

KINDEREN DIE NIET HOOFDZAKELIJK THUIS OPGROEIEN, LEVEN IN HEEL VERSCHILLENDE SITUATIES

- geplaatst in een residentiële voorziening in het kader van de gehandicaptenzorg of de bijzondere jeugdzorg (al dan niet op vrijwillige basis);
- geplaatst in een pleeggezin (idem);
- op internaat bij het gewone onderwijs;
- bij de andere partner na echtscheiding (of feitelijke scheiding);
- bij de grootouders of andere familieleden (eerder formeel via een 'netwerkplaatsing' in het kader van pleegzorg, of volledig informeel);
- of combinaties van voorgaande situaties.

HOE BEREIKTEN WE DEZE OUDERS?

Allereerst hebben we de ouders van de werkgroep onderwijs in De Zuidpoort. Dit zijn ouders in de armoede. Wie zijn zij? Zij kunnen zich zelf achter de volgende formulering stellen: 'Ze lijden vooral onder het gevoel er niet echt aan te pas te komen in onze welvaartsmaatschappij. Niet geloofd, begrepen, gerespecteerd te worden. En toch hopen zij voor hun kinderen op een menswaardig leven, het recht van iedereen!' Van bij het begin van het project gaat het over een twintigtal ouders. Daarnaast hebben we speciaal voor dit project ouders benaderd bij wie de kinderen niet hoofdzakelijk thuis opgroeien of die dit in het recente verleden ervaren hebben.

DIT LEVERT EEN BREED PALET AAN ERVARINGEN EN INVALSHOEKEN OP

- er zijn ouders die ondanks het feit dat hun kind (vaak) elders woont, genoeg kansen krijgen om contacten met hun kinderen te onderhouden;
- er zijn ouders bij wie dat contact eerder minimaal is (eenmaal in de drie maanden bijvoorbeeld.) of volledig afwezig is. Zij voelen zich buiten spel gezet, dit zowel in situaties van plaatsing als van (v)echtscheiding;
- sommige ouders hebben dan toch nog contact met de school, anderen niet of te weinig;
- enkele moeders herkennen bij elkaar het juichend gevoel als de echtscheiding eindelijk rond is en vader zich terugtrekt, want het contact met vader gaf niets dan problemen. Het is dan zoeken om de ex-partner de juiste plaats te geven als vader, ook t.o.v. de school;
- je kan als ouder meeleven met het kind omdat het te weinig aandacht krijgt van de ex-partner;
- verhuizen kan een grotere afstand scheppen (een moeder liet twee kinderen in Nederland achter);
- een moeder beleeft als pleegmoeder die de pleegkinderen gedwongen moest loslaten, dezelfde pijn als de ouders in de groep. Van binnen betrokkenheid zonder antwoord. 'Je blijft verweesd achter!';

- er zijn kinderen die op internaat zijn in een MPI, vaak omdat ze moeilijk gedrag vertonen. Samenwerking met MPI en school verlopen ook soms goed, soms niet goed;
- ook als kinderen bij grootouders leven, zijn er grote verschillen (optimaal contact tussen grootouder en ouder, al dan niet allebei met het kind, al dan niet allebei met de school). Soms voelt de grootouder of de ouder zich buitengesloten;
- sommige ouders brachten ook ervaringen uit hun eigen jeugd in, waardoor de aandacht op de beleving van kinderen gevestigd werd.

Het wordt heel duidelijk dat al die verschillende invalshoeken een rijkdom zijn. Zich als ouders onderling inleven is reeds een gebeuren dat tot meer solidariteit leidt, soms zelfs tot begrip t.o.v. de ex-partner. Tegelijkertijd is het al een opstap naar openheid, tegenover de ervaring en zienswijze van scholen...

2.2 Wat betekent het je kind niet thuis te kunnen opvoeden?

Kort na mijn huwelijk met deze man bleek ik zwanger te zijn van mijn dochter. Na drie maanden echter werd mijn dochter mij afgenomen door de jeugdrechter, en ik heb 17 jaar niets meer van haar gehoord. Ik ben regelmatig naar de jeugdrechter geweest, om toch maar mijn dochter te kunnen zien, of te weten waar ze was, of zij school liep. Na het overlijden van mijn tweede man heeft de assistente van de jeugdrechtbank contact opgenomen met mijn dochter, om haar te laten weten dat haar papa overleden was. Zo heb ik mijn dochter na 17 jaar teruggevonden, en ik ben in contact gebleven met haar. Tot dan wist ik niet waar ze verbleef of waar ze school liep.

Als kinderen uit huis geplaatst worden, slaat dat diepe wonden in het gezin. Iemand anders neemt de verantwoordelijkheid voor de opvoeding over. De ouders voelen zich in een andere rol gedwongen en ze hebben daar niet voor gekozen. Zij vinden het vanzelfsprekend dat de ouderrol en de verantwoordelijkheid bij hen blijft. Hun vraag om erkenning is zo mogelijk nog nijpender dan die van andere ouders.

Soms lijkt het wel of deze ouders zich als vader of moeder terugtrekken. Maar dat heeft eerder te maken met het feit dat ze zich fundamenteel uitgesloten voelen, dat maakt hen moedeloos. Of soms worden ze zodanig door problemen overspoeld dat ze beschaamd en onwennig reageren. Ze durven hun plaats niet meer in te nemen. Er zijn getuigenissen te over om dit te illustreren:

Ik weet dat het moet overkomen dat ik niet geïnteresseerd ben, maar dat is echt niet zo. Altijd zijn wij bang ons te moeten verantwoorden. Zullen ze vragen: waarom is uw zoon geplaatst? Je krijgt een stempel als je kind in een pleeggezin is. In de school van mijn zoon die thuis is, weten ze niet dat hij een broer heeft.

Het doet pijn je kinderen achter te laten, maar op de duur kan je niet meer anders! Als ze je zo beschuldigen, moeilijkheden aandoen, kan je op den duur geen goede ouder meer zijn voor je kinderen!

Het is moeilijk dit alleen met geschreven getuigenissen uit te drukken. Deze ouders drukken met hun hele non-verbale gedrag en de emotionele geladenheid die uit hun stem klinkt, de intense gekwetstheid uit die dit thema bij hen uitlokt. Dit was bijvoorbeeld duidelijk het geval bij volgend getuigenis:

*De plechtige communie van mijn kinderen ging steeds door bij mijn schoonouders. Ik werd als mama nooit betrokken bij de keuze van het feest of de plaats van het gebeuren.
Mijn oudste zoon zat toen in een instelling. Ook die instelling betrok me nooit bij communiefeesten. Ze hebben me zelfs nooit gevraagd of het goed was of ze hun communie deden.
Ook de school heeft me als ouder nooit verwittigd over de communie. Ik denk toch dat ze voorbereidingen moeten treffen bij zo'n dingen en moeten oefenen. Tijdens de viering werden bloemen gegeven aan de mama. Die kwamen bij de tante terecht, en niet bij mij, terwijl ik toch ook in de kerk zat. Alle cadeautjes voor moederdag gingen naar mijn schoonmoeder, nooit naar mij! Ik durfde daarover nooit iets melden aan de jeugdrechter! Pas de laatste tijd kan ik daarover spreken.*

Niet zelden maken ouders een periode van depressie door, waar ze zich soms relatief snel van herstellen, of juist jarenlang door geplaagd worden...

Ik ben daar wel heel depressief van geworden, ik neem nu nog steeds die medicatie. Ik heb niet altijd zo weerbaar gereageerd. In het begin was ik heel depressief en ziek. Ik dacht "Als je ze me afpakt, zorg dan maar dat je het zelf beter doet!" Dit begon te veranderen omdat ik flaters zag gebeuren. Ik voelde dat ik voor mijn kinderen moest opkomen. Dan ging ik er weer op staan mijn rol als moeder op te nemen. Ik kan me voorstellen dat er mensen niet zo weerbaar zijn, en dat er volledig over hen heenlopen wordt.

Andere ouders geven aan door de ontwikkelingen in de echtscheiding hun kinderen helemaal kwijtgeraakt te zijn. Bijvoorbeeld:

Sinds hij het afgetrapt is naar zijn vader, hoor ik helemaal niets meer van mijn zoon. Ik krijg hem nooit meer mee naar huis en heb het opgegeven erom te vragen. Hij mag of wil niet aan de telefoon komen als ik bel... Soms zou ik de muren oplopen als ik eraan denk. Het is dan dat ik een stuk in mijn voeten drink.

Of bekeken vanuit de ouder bij wie het kind wel verblijft:

Papa is niet meer geïnteresseerd onder invloed van de nieuwe partner. Een nieuwe partner maakt het dikwijls veel moeilijker, en maakt de relatie kapot tussen de e-partner en het kind. Nochtans is dat jammer voor het kind, daarom moeten we de weg proberen open houden.

Een pleegmoeder in de groep voelt zich heel verbonden met de andere ouders, omdat zij ook in haar positie niet altijd erkend wordt zoals ze zou willen:

Als pleegmoeder die de kinderen gedwongen moest loslaten, voel ik dezelfde pijn als de ouders van de groep. Vanbinnen is er een betrokkenheid zonder antwoord. 'Je blijft verweesd achter!'

Al is het voor alle ouders een situatie die ze liever anders hadden gezien, toch horen wij ook soms een meer positieve beleving:

Mijn dochter groeit bij mijn ouders op omdat ik zelf regelmatig in psychiatrie zit. Ik ben daarom nooit scheef bekeken als vader. Wat dat betreft heb ik veel aan mijn ouders te danken.

Met mij is alles goed, en ook met mijn dochter... Ik ben baas of ze geplaatst blijft of niet. Ze moeten nog steeds naar mij luisteren. Maar ik kom prima overeen met 'moeke' van het pleeggezin. Zo moet het zijn, van weerskanten meewerken...

Allerlei factoren hebben invloed op die beleving: het eigen verleden van de ouders, de manier waarop de plaatsing of de toekenning van het hoederecht verlopen is, het respect en de erkenning die ouders in de loop van de jaren als ouder gekregen hebben en nu nog al dan niet krijgen... Maar niet te onderschatten is de financiële situatie van de ouders. Op een groepsbijeenkomst hoorden we een kansarme pleegmoeder het volgende zeggen:

Mijn pleegkinderen zijn mij ontnomen, uiteindelijk omwille van mijn financiële situatie. Ik wilde geen geld (kinderbijslag) van de ouders afnemen, omdat ik hun situatie kende. Ik had het niet breed, maar we hadden wel alles gedeeld.

Deze uitspraak lokte heftig knikken uit bij de andere ouders. Het besef: als je arm bent denkt men dat je geen goede ouder kan zijn, wordt sterk gedeeld! En ook:

Ik ben 1 keer naar een oudercontact geweest, nadien ben ik niet meer kunnen ingaan op een uitnodiging: heb er ook geen meer ontvangen. Moest ik kunnen, ik zou altijd gaan, maar ik moet dan wel uitgenodigd worden en dan ook kunnen gaan, ik kan niet altijd verwittigen doordat ik geen geld heb voor de telefoon of het openbaar vervoer, en ik durf deze reden ook niet altijd te zeggen. De school zou de ouders moeten blijven uitnodigen.

2.3 Ook onze kinderen gaan naar school. En onze plaats dan?

Deze laatste getuigenis plaatst ons meteen in het verband tussen leven in armoede, je kinderen niet zelf kunnen of mogen opvoeden, en je plaats verliezen op school. Het feit dat je je kind niet meer thuis hebt, heeft in ieder geval ingrijpende gevolgen voor de relatie met de school. Een moeder verwoordt het als volgt:

Mijn dochter zat 4 jaar op internaat, op die 4 jaar heb ik 2 x contact gehad met de school.

Ik heb nooit zelf gebeld naar de school, ik had meer contact met de leefgroep van het internaat.

Ik had het moeilijk om naar een oudercontact te gaan.

Ik wist niet op welke manier ik meer betrokken kon worden op school.

In vele getuigenissen klinkt de klacht niet erkend te worden als ouder in het schoolgebeuren, luid en schrijnend door. Enkele voorbeelden:

Mijn dochter is reeds van heel jonge leeftijd bij mijn nicht. Haar gezin is het pleeggezin, het is geregeld met het Vlaams Fonds wegens de handicap van mijn kind. Ik lever al jaren strijd om mijn kind meer te zien en erkend te worden als moeder. Ook in verband met de school kreeg ik vaak mijn plaats niet. Mijn kind is eens van de ene dag op de andere van school veranderd zonder dat ik ervan wist. Ze wisten op school ook niet eens wie de mama was. Er is een moment geweest waarop ik niet wist waar mijn kind naar school ging. Voor ons is het niet altijd duidelijk wie daar de schuld van is. Is het de jeugdrechtbank of de school? Met mijn begeleidster ga ik regelmatig naar school, meer nog dan de pleegouders!

Zoals de meesten van ons ben ik erg onwetend over de school. Ik heb twee jaar moeten aandringen om een duplicaat van het rapport te krijgen. Ik weet niet wanneer de vrije dagen zijn. Lotgenoten klagen dat ze helemaal van niets weten.

Het doet je ook pijn als de pleegouders het rapport tekenen op de plaats van de ouders. Nochtans vinden wij de studies van onze kinderen erg belangrijk. Ouders dromen van een betere toekomst, dat hun kinderen weerbaar leren zijn. Als ouders willen we het voorbeeld geven door een goed contact met de school.

Ik werd uitgenodigd voor een oudercontact met de pleegouders samen. De meester richtte zich steeds naar de pleegouders. Ik zat erbij als het vijfde wiel aan de wagen. De meester wist op voorhand dat ik erbij zou zijn, waarom kon hij zich daar dan niet op voorbereiden? Als ze mij nog eens uitnodigen voor een oudercontact, bedank ik. Het is niet dat het mij niet interesseert. Soms leg ik er mij niet bij neer, en vind het zeer erg.

Schaamte- en schuldgevoelens hinderen ouders om hun oorspronkelijke rol t.o.v. de school opnieuw op te nemen. Maar ze maken zich ook zorgen om eventuele schaamte bij het kind:

Ik heb soms de indruk dat mijn zoon het niet prettig vindt dat ik naar zijn school kom. Ik denk dat het aan mijn armoede ligt (schaamte), of dat ik allochtoon ben. Kinderen zijn hard voor elkaar. Maar ik kan het niet laten alleen omdat hij dat niet wil! Hij zou zich misschien juist aan zijn lot overgelaten voelen als ik het niet meer volgde. Ik ga hem niet meer afhaken, maar wil wel naar oudercontacten blijven gaan.

De complexe situatie maakt ook dat ouders bang zijn om de waarheid te zeggen op school. Een ex-partner, het gerechtelijk apparaat, degenen die je van vroeger kennen op school, zouden soms kunnen besluiten dat je kind het niet goed heeft bij jou!

Enkele ouders van onze groep waarvan het kind weer thuis is, zijn bang naar de school te gaan om te praten over het gedrag van het kind. Zullen ze niet reageren van: 'Laat hem maar vlug naar het internaat komen!?' Daarom vragen we geen hulp, we zijn bang. Nochtans verlangen we naar samenwerking met de school.

De ouders willen ouders blijven... Maar wie moet hen hun recht en waardigheid teruggeven? We zien vaak dat ze verwachten dat de school de hand uitsteekt en hen bij het kind betreft.

De school zou bij de inschrijving of op het moment van plaatsing, duidelijk kunnen bespreken hoe er contact met de ouders wordt gehouden. Men mag er immers niet van uitgaan dat de persoon bij wie het kind dagelijks opgroeit de informatie doorgeeft aan de ouders.

We weten dat dit een delicate opdracht is, want er zijn verschillende partijen... Opvoeders, pleegouders, de ouder bij wie het kind na de scheiding het meest aanwezig is, hebben ook het recht om op een gepaste manier aangesproken te worden in hun rol als opvoeders. Meestal volgen zij het kind dagelijks op en krijgen zij de rapporten, agenda's, enz.

De ouders begrijpen dat. Maar de ouders blijven een natuurlijke band behouden. Ze willen graag hun positie weer innemen als het weer iets beter gaat, maar dan hebben ze vaak reeds het gevoel dat ze er niet meer aan te pas kunnen komen. Vaak leggen ze zich daarbij neer.

Voor hen is het hard te moeten opkomen voor hun recht als ouder. Zij worden voortdurend geconfronteerd met de positie waarin ze terecht gekomen zijn, zij staan buitenspel.

Tenslotte leven ouders soms met de gedachte dat de school vindt dat, indien ze hun kind niet dagelijks zelf opvoeden, dit wel een aanwijzing is dat ze niet in staat zijn om volwaardig te participeren op school, of dat ze wel geen interesse zullen hebben. Tijdens dit project maakten wij zeker kennis met ouders die absoluut niet aan dit beeld

beantwoorden. Een vader die wegens psychiatrisch problemen zijn dochter niet bij zich heeft, heeft zijn oorspronkelijke betrokkenheid op de school steeds aangehouden en heeft heel wat zinnige ideeën over opvoeding, studeren, ouderparticipatie, betaalbaar onderwijs, die hij ook kan overbrengen. Een moeder was reeds tien jaar in het oudercomité voor ze in de problemen geraakte en zet dit engagement nog steeds voort, ondanks de moeilijke situatie en het feit dat één van de kinderen niet meer bij haar woont. Dit kan je ook verstaan uit volgende getuigenissen:

Ik vind diploma's erg belangrijk voor het leven van de kinderen. Daarom houdt het mij zo bezig, omdat ik zelf ondervonden heb hoe moeilijk het is zonder diploma werk te vinden. Een elitaire school zal arme ouders bij wie het kind niet opgroeit niet zo gemakkelijk bij het schoolleven betrekken. Het is niet omdat ik in zo'n situatie geraakt ben dat ik niet geïnteresseerd ben of niet de mogelijkheden heb mee te praten. Zowel de vader als ikzelf hebben goed gestudeerd op school, dus ...

Ik verwacht van de school regelmatig contact. Mijn zoon is 1 week gaan brossen, ze hebben me pas de vrijdagavond gebeld om dat te melden. Ik vind dat ik het recht heb om vanaf het eerste uur te weten dat mijn zoon niet aanwezig is op school.

2.4 En toch kan de school het verschil maken!

Ouders ervaren betrokkenheid bij de school en het leertraject van hun kind als een belangrijk aspect van hun opvoedende rol tegenover het kind. Zeker als de dagelijkse opvoeding niet meer binnen hun bereik ligt, wint deze rol als ouder tegenover de school en het CLB nog aan belang. Daarom juist kan de school het verschil maken:

Mijn dochter heeft op 2 scholen gezeten. Eerst in M., maar toen wist ik als papa van niets, het was ook te ver voor mij. Nu gaat mijn dochter naar Z. naar school. Nu word ik wel uitgenodigd voor oudercontacten. "Wij als ouder beslissen waar ons kind naar school gaat, onze mening moet doorslaggevend zijn".

Anders kreeg ik nooit een rapport, nu voor de eerste keer wel. Het is voor mij heel belangrijk om te weten waar mijn dochter mee bezig is op school.

In M. werd ik niet aangetrokken door de school en ik deed dan zelf ook geen moeite. De school in Z. is veel beter, ik heb daar zelf ook gezeten. Ik ben bij de inschrijving van mijn dochter betrokken geweest. Ik ken er ook veel mensen, ze erkennen mij ook als vader. Ik ben nu ook beter op de hoogte van alles, ook van de vrije dagen waardoor ik dan ook eens een bezoek kan hebben met mijn dochter. Alles is veranderd door de goede school. Ik ga wel liever alleen naar een oudercontact dan samen met de pleegouders, ik heb dan het gevoel dat ik meer kan zeggen.

Een andere moeder vergelijkt de situaties van haar twee kinderen, die in verschillende homes wonen en naar verschillende scholen gaan:

De home krijgt alles van de school van mijn zoon. Vorig schooljaar kreeg mijn zoon rapporten mee naar huis. Hij is veranderd van school (andere studierichting) en nu (december) heb ik nog geen rapporten gekregen. Er was een oudercontact, en ik heb het niet op tijd geweten. De home liet het mij niet weten.

Bij de vorige school ging het veel beter. Men verwittigde de home, maar ook mij schriftelijk of per sms. Dat vond ik heel goed. De nieuwe school doet dit niet, ze vertrouwen volledig op de home. Ik vind dat de school wel contact mag houden met de home, want ze staan tenslotte in voor de opvoeding. Maar dat ze tegelijk mij rechtstreeks op de hoogte moeten houden (oudercontacten, schoolreizen, activiteiten op school, enz.)

Het contact met school van mijn dochter verloopt veel rechtstreeks. Mijn dochter brengt, zoals andere kinderen, alle toetsen, agenda, papieren, uitnodigingen mee naar huis. Ze informeren ook de home. Dit vind ik een veel betere situatie! Mijn kind leert goed, misschien heeft het ook daarmee te maken. Het is eerder het gevoel dat mijn dochter op internaat zit .....

Zelfs al is de betrokkenheid door de omstandigheden minimaal, dan nog kan de school een belangrijk verschil maken voor de beleving van de ouder én van de kinderen. Dit blijkt uit het getuigenis van een vader wiens kinderen door de jeugdrechter geplaatst zijn, dichtbij zijn vroegere woonplaats maar behoorlijk ver van de plaats waar hij nu sinds jaren woont:

Ik ben een vader van drie geplaatste kinderen, en wist tot een jaar of twee geleden niet wat de schoolse prestaties van mijn kinderen waren. Sedertdien stuurt de home mij hun rapporten zodat ik op de hoogte blijf. Want ik zie en zag mijn kinderen niet veel door de grote kost om ginder te geraken en allerlei omstandigheden die erbij een grote rol spelen. Het is nu een tijdje geleden dat ik mijn kinderen nog heb gezien. Dat bracht met zich mee dat mijn zoon zijn gedrag veel was veranderd en dat hij de leerkrachten het leven zuur maakte. Toch heeft de school kunnen bereiken dat zijn gedrag is veranderd. Op zijn laatste rapport stond er dat hij zich heeft herpakt en dat hij opnieuw de oude was. Dit is een zware last die van mijn schouders is gevallen. Omdat ik mijn taak als opvoeder van mijn kinderen niet kan vervullen, vind ik het goed dat de school hierbij een grote rol speelt en toch een invloed heeft op zijn gedrag. Van mijn andere zoon hoef ik mij geen zorgen te maken want hij doet goed zijn best..

In de moeilijke periode van een echtscheiding kan de open en rechtvaardige houding van een school een goede basis leggen voor betere tijden. Maar soms gebeurt dit jammer genoeg niet, of niet op het juiste moment, zoals volgende moeder getuigt, na haar verhaal over het afstandelijk en afwijzend gedrag van de vader sinds er een nieuwe partner is:

Ik vindt dat de school in die situatie mijn partner niet meer rechtstreeks moet informeren. Vroeger deed ik de moeite alles door te geven aan hem, en te trachten samen te werken. Nu doe ik die moeite niet meer. Het was moeilijk voor mij de info stiekem door te geven (zonder dat de partner het zag). Er zijn situaties geweest van bijna lijfelijke aanvallen.

In die periode zou het wel een steun geweest zijn, mocht de school de nodige informatie (rapport en zo) rechtstreeks met de papa geregeld hebben! Vanuit mijn positie was het erg moeilijk! Die conflicten ondermijnen!.

Ook de pleegmoeder in de groep heeft, naast negatieve, ook positieve ervaringen:

In het geval van mijn andere pleegkinderen was er een totaal ander contact met de school. Ze bellen me zeer vaak, als ze het gedrag van de kinderen niet begrijpen. Ze vragen me hoe het zou komen, of er iets gebeurd is. Ze bellen me op voorhand, voor het medisch onderzoek, of ik iets te zeggen heb. Een school kan dus wel het verschil maken! Een school kan mij in staat stellen beter voor de kinderen te zorgen. Zelfs als het een MPI is, is rechtstreeks contact met de school nog altijd belangrijk. Voor de kinderen is dat toch ook beter!

De andere ouders in de groep zien dit wel als een ideale situatie die hen zelden te beurt valt indien hun kinderen niet dagelijks thuis opgroeien.

Een laatste getuigenis vertolkt sprekend dat een ouder die het kind niet dagelijks bij zich kan houden, zich toch nog steeds ouder voelt!

Er is meer nodig dan alleen maar schoolprestaties. Of willen wij meedoen aan een maatschappij die enkel nog op prestaties gericht is? Het geluk van onszelf en ons kind hangt toch niet af van zijn prestaties?

Ik zou maar wat gelukkig zijn mocht iemand me gewoon vertellen hoe zijn dag eruit ziet, hoe hij zich voelt, welke uitstap hij maakte, of hij ziek is, wat hij eet, of er iemand voor gezorgd heeft dat hij niet de ganse week met natte schoentjes rondloopt,... wanneer ze nog eens echt plezier gehad hebben met zijn kwajongensstreken, hoe zijn contact met de andere kinderen is,... enz.

2.5 Afwezigheid: onverschilligheid of onmacht?

In de vele gesprekken die wij al voerden met onderwijspartners, horen wij: ‘Maar wij doen er alles aan om alle ouders te laten merken dat ze welkom zijn. Waarom blijven die ouders dan toch altijd afwezig, op oudercontacten enz.?’

In punt 2 en 3 van dit hoofdstuk zijn al belangrijke aspecten aan bod gekomen: het eigen verleden, de pijn van de plaatsing, of het verlies van hoederecht, schaamte, afstand, financiële problemen, gebrek aan netwerk... Deze ouders hebben het bijzonder moeilijk om zich op te stellen als volwaardige opvoedingspartner in het contact met de school. Het is al moeilijk voor ouders die in armoede leven, zelfs al zijn de kinderen nog thuis¹. Hoeveel te meer geldt dit dan voor deze ouders?

Er gaat heel wat in hen om vóór zij de stap naar de school zetten:

Soms leg ik er mij niet bij neer, en vind het zeer erg. Ik heb eens gebeld om een afspraak te maken met de directeur en ik ben niet geweest, zonder verwittigen. Ik kreeg weer dat nijpend gevoel: gaan ze me wel au sérieux nemen als zijn mama. Hoe oordelen ze dan over u?

Tegelijk is het zo dat het vaak geen gemakkelijk verhaal is dat ouders op school zullen te horen krijgen, en dat weten ze:

Veel kinderen vragen aandacht op een negatieve manier, vooral in een moeilijke situatie: in onze situaties dus.

Een vader die in een heel moeilijke situatie zit tegenover zijn kinderen (moeilijke voorgeschiedenis, wantrouwen bij de jeugdrechtbank), heeft vragen over de rol waarin hij terecht komt, als hij dan toch opgeroepen wordt door de school:

Ik ging dan eindelijk eens naar een oudercontact en men verwachtte van mij dat ik mijn zoon zou aanpakken over zijn moeilijk gedrag op school. Ik probeerde het, maar dat was een heel ontmoedigende ervaring. Eigenlijk kan ik mijn zoon wel begrijpen dat hij moeilijk doet op school, als ik zie wat we de laatste tijd allemaal meegemaakt hebben! Er zou beter moeten nagedacht worden wie welke rol in de opvoeding kan opnemen. De home of het pleeggezin moeten dat toch ook doen, zij hebben dagelijks de kans. Maar ze doen het niet. Als ik mijn kind zo weinig mag zien, wil ik hem vooral eens goed vriendschappelijk vastpakken. Een goede vader moet eerst veel kunnen aanmoedigen, om dan ook eens neen te kunnen zeggen, wat moet. Maar ik krijg die rol niet. Op den duur vlucht je weg van zo'n negatieve vaderrol! En dat wordt niet begrepen. De school zou dat toch ook eens moeten beseffen.

¹ Zie ook brochure ‘Hebben wij als ouders in de kansarmoede ook een plaats op school?’, downloaden via www.armoede.be/dezuidpoort

Eens te meer geldt de boodschap: leg contact met de ouders op een meer ontspannen manier, vooraleer je als school met de moeilijke dingen op de proppen moet komen. Bij ouders waarbij het kind niet thuis opgroeit, kan dit uiteraard niet aan de schoolpoort, maar kunnen andere kansen bewust benut worden (inschrijvingsmoment, rondleiding in de school, een schoolfeest...). Het is ook goed bij het uitnodigen deze extra bedoeling te belichten: wij vinden het belangrijk u te leren kennen, want bij moeilijke momenten, of beslissingen, is het beter dat wij geen vreemden meer zijn voor elkaar.

De onmacht van ouders kan soms tot rare situaties leiden. Ouders van een meisje dat in een pleeggezin leefde, hoorden bij ieder bezoek van hun dochter verhalen aan over pesten op school. Daar ze zich totaal buiten spel voelden, bleven ze daar machteloos bij achter. Eens werd het hun te machtig, ze gingen zonder afspraak naar de school en eisten de juffrouw te spreken. De school was over dit gedrag zodanig geschokt, dat ze deze ouders voorgoed de toegang tot de school verboden. Tenslotte hielpen wij deze ouders de weg naar het CLB vinden, om minstens toch een gesprekspartner aan te treffen, om hun bezorgdheid te ventileren. Deze ouders reageerden terecht als volgt:

*Ze mogen ons dan niet afzijdig houden als ouders op die momenten.
Een beetje vriendelijk zijn, maar de echte problemen verzwijgen willen we niet!!*

Schaamte en vrees spelen soms ook om andere redenen, die evengoed spelen bij kansarme gezinnen waar de kinderen wél thuis opgroeien, zoals je leest in volgend getuigenis:

Heen-en-weer-schriftje: ik vind dat goed want daar kan ik in zetten wat ik wil vragen of weten. Ik kan niet schrijven zonder fouten en dat weerhield me soms om daar iets in te schrijven (schaamte). Nu heb ik dat kunnen overwinnen. Ik schrijf nu wat ik graag wil...

*Ik was dikwijls verlegen om mijn kop op school te laten zien omwille van openstaande rekeningen, negatieve zaken, straffen, rapport...
Ik dacht de school heeft niets aan mij, dus ik ga niet!
Mijn eigen schoolcarrière speelt hierin ook een grote rol.*

2.6 Geen contact meer met je kind, kan de school een brug zijn?

Het komt meer voor dan men zou denken dat een ouder lijdt onder totale afwezigheid van contact met zijn kinderen. In hun wanhoop zoeken ouders soms naar de school waar het kind gaat, omdat dit de enige zekerheid is: een minderjarig kind gaat naar school. Volgend getuigenis spreekt voor zichzelf:

Na de scheiding van mijn eerste huwelijk en na veel problemen werden mijn twee zoons en twee dochters toegewezen aan mijn ex-man. Daar werden mijn kinderen opgemaakt dat ik een slechte moeder was. Er waren dan ook altijd problemen als de kinderen bij mij op weekend

kwamen, en zo kreeg ik ze niet meer mee van mijn ex. In het begin wist ik waar mijn kinderen school liepen en ging ik vrij regelmatig aan school staan om toch maar een glimp op te vangen van de kinderen. Ik ben daar wel heel depressief van geworden, ik neem nu nog steeds die medicatie.

Maar toch blijft het belangrijk te zien dat het contact met de school in dergelijke moeilijke situaties reeds op voorhand gehypothekeerd is. De relatie ouder-kind moet hier op een meer fundamentele manier gedeblokkeerd worden, en daar heeft een andere instantie (o.a. de jeugdrechtbank, de instelling waar de kinderen verblijven) een wezenlijke opdracht!

Een moeder heeft drie kinderen, die door zeer moeilijke gezinsomstandigheden tijdens hun geboortejaren relatief tot heel gauw geplaatst zijn. Er is vele jaren geen contact geweest. De moeder verlangt naar contact, en een opbouw op maat van de kinderen wordt overwogen. We vroegen haar welke rol ze daarin voor de school ziet. Haar antwoord:

Ik vind dat de diensten die tussen jou en je kind staan het moeten doen. Ik denk niet dat het aan de school is, want zij kennen de thuissituaties niet en het contact dat er al dan niet is. De school kan pas optreden als ik opnieuw contact heb met mijn kinderen; zij kent zelfs mijn gegevens niet denk ik. Ik ook niet van mijn kinderen. Daar kan de school jammer genoeg niets aan doen.

2.7 Ouderlijk gezag: versterkt of ondergraven?

Veel van de ondervraagde ouders hebben te kampen met gedragsmoeilijkheden bij hun kinderen, wat een reden is tot grote bezorgdheid. Het maakt ook de momenten dat ze wél samenzijn met hun kind, vaak tot een teleurstelling! Ze verwachten door alle partners in de situatie ondersteund te worden in het behoud van hun ouderlijk gezag. Dat dit op een respectvolle manier kan, lees je in volgend getuigenis:

Mijn oudere zoon woont bij zijn oma. Zij neemt contact op met de school. Ze komt met de rapporten bij mij. Het is een moeilijk kind. Mijn moeder neemt alles over van de school en brieft me regelmatig over alles dat ik moet weten. In deze situatie vind ik dat een goede oplossing. Mijn zoon broste, vloog buiten op school. Om die dingen zoveel mogelijk te vermijden neemt ze de schoolzaken over. Rond dit kind werken we heel nauw samen. Ik voel me nog steeds moeder. Maar door de school word je opzij gezet. Waarschijnlijk omdat oma meer contact heeft met de school.

Maar heel wat ouders klagen dat ze niets te zeggen hebben over hun kind, dat dit in de hand gewerkt wordt door hun positie als ouder waar het kind niet bij opgroeit. Ook hier kan de school het verschil maken:

Mijn dochter heeft last om mee te kunnen, en ook haar gedrag is moeilijk. Het is niet zo dikwijls oudercontact.

Mijn dochter geeft mij nooit haar rapport. Dat is haar fout.

Doordat mijn dochter niet bij mij woont, kan ik haar boekentas niet controleren. De opvoeders zien wel het rapport, maar tonen het niet aan mij. Maar ik wil het weten, daarom ga ik naar het oudercontact. Gelukkig sturen ze een brief, en telefoneren ze (de opvoedsters, niet de school).

Mijn dochter is heel lastig tegen mij als ze thuis is. Omdat ze in een home is, heb ik volgens haar als mama niets te zeggen. Ze wil weglopen van als ik iets zeg, of iets verbied of afkeur. Gelukkig heeft de school mij nu voor de eerste keer naar een oudercontact uitgenodigd. Gelukkig praat de sociale assistente van de home met mij. Anders zou iedereen geloven wat mijn dochter zegt.

De school en de home hebben een goed contact, en de home en ik ook. Maar de school onderhoudt niet rechtstreeks contact met mij.

Misschien zou dat beter wel gebeuren. Het zou voor ons alle twee beter zijn. Ik vind het niet goed als ze zeggen: "Laat uw dochter een tijdje met rust en bel niet meer op". Ik ben toch de mama, het is toch normaal dat mijn dochter moet luisteren naar mij. Ik kan daar steun bij gebruiken.

De sociale assistente van de home probeert het wel.

Dat is toch ook haar job.

2.8 Maatwerk: in het belang van het kind én van de studieprestaties!

Iedere situatie is anders, ook de mogelijkheden van ouders zijn anders. Om ze optimaal te benutten voor het kind is werken op maat een voorwaarde! Hier volgen twee voorbeelden die te maken hebben met studieprestaties:

Ik vind dat de opvoeders in de home zich in zeer ongelijke mate bezighouden met de school van mijn kinderen en met hun schoolwerk. Een opvoedster gaf zelfs bijles, maar jongere opvoeders hebben in zo'n familiale groep hun handen vol met de kleintjes en de zorgende taken. Daarom vind ik dat ik dat als mama beter zelf kan opnemen. Ik zou mijn zoon heel goed kunnen helpen voor Frans, als hij enkele uren per dag naar huis mag komen studeren tijdens de examenperiode. Ze zouden dat er per situatie moeten bekijken, zelfs per kind: mijn dochter heeft dit bvb. niet nodig.

Ik zie mijn dochter door omstandigheden met de pleegouders alleen maar op school en in de leefgroep. En dit slechts om de drie maanden. Ze zit in het Buso, in een klein klasje. Eerst heb ik gesprekken, o.a. met de directie. Dan ga ik naar de klas en mag bij mijn dochter in de bank gaan zitten, op vraag van mijn dochter zelf.

De laatste keer kwam ik binnen als ze de Nederlandse les gingen beginnen. Ze moesten woordjes opzoeken, en ze snapte niet goed wat

ze moest doen. Dan is ze naar voor gegaan om het aan de juf te vragen. Omdat ze het nog niet snapte, vroeg ze het aan mij. Ik stimuleerde haar om toch weer naar de juf te gaan, want ze doet dat uit zichzelf niet gauw. Ze zegt ook niet: 'Ik snap het nog niet!'. Zo is ze tot vier keer naar de juf gegaan. Ineens snapte ze het en had op één, twee, drie alles klaar, en...juist! De juf vindt dat het contact met mij, hoe weinig ook, mijn kind echt stimuleert om beter te leren!

2.9 Geef de ouders perspectief!

Een groepswerkster van de Zuidpoort beleeft dit als volgt:

Reeds vele jaren mocht ik werken met oudergroepen. Het trof mij telkens zeer hoe ouders geraakt worden in de relatie met hun kinderen, door de weinige kansen die ze krijgen. Zolang ouders maar heel weinig perspectief krijgen in de relatie met hun kinderen, bijvoorbeeld doordat de jeugdrechter het contact slechts heel beperkt toestaat, gaan ze zich minder en minder ouder durven voelen. Ze kunnen hun leven niet naar hun kinderen richten, want dat doet veel te veel pijn.

Maar als integendeel een stimulerend perspectief geboden werd, zag ik hen openbloeien als ouder. Ik zag hen op een onvermoede manier weer verantwoordelijkheid opnemen voor hun kinderen en voor hun eigen leven. Een appél door de school kan hierin een zeer belangrijke rol spelen.

Toch is er dikwijls meer nodig! Er moet goede ondersteuning door hulpverlening zijn. En er moet een netwerk zijn. Een oudergroep kan warme sympathie en meelevens mogelijk maken voor elkaar! Eens temeer is de boodschap: wij moeten elkaar de hand reiken!

2.10 Wat kan een school doen?

We zetten nog wat concrete aandachtspunten op een rij:

- Vooral als onze kinderen nog heel jong zijn of als ze een mentale handicap hebben, moet onze betrokkenheid met de school heel nauw kunnen blijven.
- De school kan ons bellen als men het gedrag van ons kind niet begrijpt ... bvb. na een weekend of vakantie thuis kan wat meer informatie helpen, is het soms goed de ouders er gericht bij te betrekken.
- Bij inschrijving of op het moment van plaatsing, scheiding enz. moet de situatie in kaart gebracht worden en kan men bespreken hoe het contact tussen de school en de ouders behouden kan blijven.
- Het is belangrijk ons als ouders rechtstreeks en tijdig te informeren, dus niet via de home, het pleeggezin of andere opvoeders. Informatie over oudercontacten,

rapporten, speciale voorvallen (zoals ongevalletjes, spijbelen of een gedragscrisis,...) vinden wij belangrijk.

Als men twijfelt of dit informeren wel rechtstreeks kan, vinden we het nodig dat die vraag minstens besproken wordt.

- Soms verloopt de onrechtstreekse communicatie (via het kind, of via de home, de andere partner, het pleeggezin,...) heel goed. Maar dat kan steeds veranderen, dus is het belangrijk dit in het oog te houden, of beter nog: te zorgen voor rechtstreekse informatie.
- Wij – de ouders – willen zeker ook betrokken worden bij school- en studiekeuze, naast de andere partners.
- Wij vinden het belangrijk dat het CLB mee het welzijn van onze kinderen bewaakt (bvb. rond gezondheid, tandzorg enz.) en hierover tijdig met ons communiceert.
- Het is belangrijk contact met ons te leggen op een positieve manier, en zeker ook als er nog geen problemen moeten besproken worden.
- Het kan heel veel helpen als de school in een situatie van echtscheiding, op vraag van één van de ouders, voor gesplitste rekeningen zorgt.
- Het zou goed zijn dat bij een situatie van scheiding steeds automatisch en grondiger doorgepraat wordt over hoe men contact legt of onderhoudt met de ouder die men niet ziet. Het is immers zo dat niet elke ouder volledige betrokkenheid aankan. Maatwerk is nodig, men zou moeten nagaan in welke mate en op welke manier betrokkenheid kan worden gestimuleerd of georganiseerd.
- Soms is een ouder in een zodanig afzijdige positie geraakt dat een school niet eens weet bij welke dienst ze terecht moet om te bespreken of en hoe die ouder bereikt moet worden. Een school zou bij het CLB moeten terechtkunnen om uit te zoeken welke dienst.
- Op een inschrijvingsformulier en op andere documenten kan best een plaats voorzien worden voor de “andere opvoeders” (pleegouder, opvoeder, grootouder...) én voor de ouders.
- Het is belangrijk dat ouders die moeilijkheden met hun kinderen ondervinden geïnformeerd worden over het bestaan van bepaalde diensten, zodat ze weten wie waarvoor aanspreekbaar is.

Diensten kunnen mee bewaken dat ouders hun terechte plaats krijgen in de communicatie met de school.

3 KAN, MOET EEN SCHOOL ALLE OUDERS ERBIJ BETREKKEN?

Volgende tekst werd door de werkgroep onderwijs van De Zuidpoort opgesteld, en verspreid bij een aantal onderwijspartners.

3.1 Aanleidingen voor dit thema

DE ERVARINGEN VAN OUDERS

Nogal wat ouders voelen zich te weinig betrokken bij het schoolgebeuren van hun kinderen. Dit is des te meer het geval bij ouders waarbij het kind niet thuis opgroeit. Ouders van geplaatste kinderen voelen zich vaak genegeerd door de school. Soms weten ouders zelfs niet waar hun kind naar school gaat. Als ze toch mee met pleegouders of opvoeders meegaan naar oudercontacten, worden ze vaak niet rechtstreeks aangesproken, en loopt het gesprek tussen die opvoeders en de leerkracht. Ouders worden er soms gedeeltelijk bij betrokken, maar er zijn nog aspecten waar hun verlangen verder gaat dan de realiteit. Scheiding van de ouders is zeker in die situaties dan nog een extra bemoeilijkende factor.

BEZOEK AAN HET MINISTERIE (KABINET VANDENBROUCKE)

We probeerden dit aan de bevoegde kabinetsmedewerker over te brengen, maar dit ging moeizaam: wij zouden moeten aantonen op welke manier de school dit waar moet maken, vooral in situaties waar de school de ouders niet kent. Kant-en-klare oplossingen dus.

SCHOLEN ERVAREN ZELF EEN PROBLEEM

De leerkracht die op vrijwillige basis dit project mee draagt, brengt in dat het voor scholen vaak zeer moeilijk is om te weten wat te doen in delicate situaties. Eén van de ouders en/of het kind zelf vraagt soms uitdrukkelijk de andere ouder er niet bij te betrekken. Pleegouders of plaatsende instanties geven soms de boodschap mee dat de 'natuurlijke' ouders niet geïnteresseerd zijn. Hoe actief moet een school dan toch die ouders opsporen en contact aanbieden?

3.2 Ieder ouder heeft het recht op de hoogte gebracht te worden over het reilen en zeilen van zijn kind op school.

Alle ouders betrokken bij ons onderzoek blijven ervan overtuigd dat het recht op de hoogte gebracht te worden over het reilen en zeilen van zijn kind op school, het uitgangspunt moet blijven.

Sommige ouders zeiden erbij, dat het heel wat gemakkelijker is als de school deze verantwoordelijkheid opneemt en rechtstreeks beide ouders uitnodigt. Het is veel moeilijker als pleegouders, of ex-partners dat op zich moeten nemen. Dit initiatief van de school is de beste uitdrukking van dit recht. Het zou een plicht voor iedere school moeten worden.

We denken dat er een onderscheid moet gemaakt worden tussen situaties van echtscheiding enerzijds, en situaties van pleegplaatsing of plaatsing in een instelling anderzijds.

Bij deze laatste twee is het vrij duidelijk dat én de ‘echte’ ouder én de pleegouders of de opvoeder moeten geïnformeerd worden en de kans krijgen als ouders te participeren op school.

Informatieplicht is te verstaan als: ouders de kans geven info en inspraak te krijgen. Ouders zijn soms tijdelijk niet in de mogelijkheid hierop in te gaan, vooral als hun problemen overrompend zijn.

Als de school die kans blijft bieden, zal het vaak gebeuren dat ouders er na enige tijd toch op ingaan. Zo blijft de school voor gezinnen met problemen een kans om hun opvoedende rol als ouders waar te maken. Kansarme ouders hebben nog meer dan andere ouders behoefte aan een samenwerking op basis van gelijkwaardigheid.

ZIJN ER OOK GRENZEN AAN DIT RECHT VAN OUDERS?

Dit bleek een moeilijk thema. Sommige aanwezige ouders hadden een ander aanvoelen als het over zichzelf als ouder gaat, of over de ex-partner, dan wel over de eigen ouder waar ze vroeger heel slechte ervaringen mee hadden.

Zo kwamen we tot een voorzichtig aftasten van grenzen, met de nadruk erbij dat alles individueel en op maat moet bekeken worden, en dat het ‘recht op informatie en betrokkenheid’ het uitgangspunt moet blijven. Alleen als dit uitgangspunt in botsing komt met het belang of de veiligheid van het kind, stelt zich de vraag naar een grens of een uitzondering.

Hier komen de mogelijke grenzen dan:

- als één van de ouders uit de ouderlijke macht is ontzet;
- als er totaal geen contact meer is met één van de ouders. Het is wel mogelijk dat daar een proces van ‘uitsluiting’ aan voorafgegaan is, maar dit moet dan eerst op een andere manier rechtgetrokken worden;
- gewelddadig verleden: gevaar voor het kind;
- alcohol, pillen, verslavingsproblematiek die een goede samenwerking onmogelijk maken (waarbij meteen de nuancering: zolang mogelijk de ouders tegemoetkomen als ze oprechte belangstelling tonen voor hun kind);
- gevaar voor ontvoering (bv. Belgische mama, allochtone papa);
- als het kind het zelf niet wil (afhankelijk van de leeftijd).

In deze en andere delicate situaties is het optreden van sommige tussenpersonen heel belangrijk. We denken aan:

- jeugdrechtbank
- comité bijzondere jeugdzorg
- CLB
- brugfiguur, directie.

Deze kunnen met alle partijen praten, ouders die buiten vizier geraakt zijn nieuwe kansen aanbieden, afwegen of een ouder bewogen is uit oprechte belangstelling voor het kind, of gevaarlijke bedoelingen heeft.

Een ouder die nog niet betrokken was bij het schoolgebeuren van het kind en op een gegeven moment toch interesse heeft, kan via die tussenpersoon vragen in contact te komen met de school. De school wordt verondersteld een positieve instelling te hebben wat het recht van ouders op betrokkenheid betreft, en alleen in risicosituaties medewerking te weigeren.

3.3 De opdracht is: uitgaan van een recht, en toch werken op maat

Ouders beseffen heel goed dat dit een zware opdracht is voor de school. Zij zijn bereid mee te helpen zoeken naar haalbare oplossingen. Een belangrijke kans om dit recht van alle ouders waar te maken is het inschrijvingsmoment, en de opstelling van het inschrijvingsformulier:

- ouders vinden het kwetsend op de plaats 'ouders' de handtekening van een pleegouder of opvoeder te zien staan. Daarom stellen ze voor op het inschrijvingsformulier, rapport enz. alle mogelijkheden te voorzien (ouders, pleegouders, grootouders, voogd...);
- tijdens het inschrijvingsgesprek vragen ze aandacht voor wie er allemaal partner in de opvoeding is, met voorrang voor de 'echte' ouders;
- al veel scholen gaan zorgvuldig te werk rond de vraag wie het kind mag afhalen. Dit zou gerust algemene regel mogen worden;
- 'er wordt teveel beslist in andermans plaats'. 'Beschermen' kan een excuus zijn, als er geen echte positieve instelling voor de eigen ouders opgebracht wordt.

3.4 In welke rechten zijn ouders geïnteresseerd?

Ouders bij wie het kind wel opgroeit kunnen een heel overzicht geven van zaken waarin ze betrokken worden of wensen te worden. Ouders bij wie dit niet het geval is, zijn schroomvol in het vragen van dezelfde betrokkenheid. Toch hebben zij hun wensen, en deze kunnen per situatie verschillend zijn. Is het een terechte wens dat dit telkens nagegaan wordt door de school? Is het ook haalbaar?

Volgende punten zouden in het inschrijvingsformulier kunnen opgesomd worden, en aangestipt door ouders. Nog beter kan dit lijstje als leidraad dienen bij het eerste gesprek met een ouder:

- uitnodiging ouderavonden
- (kopie van) rapporten
- de schoolagenda of het communicatieschriftje, of een tweede exemplaar ervan, naast dat voor de persoon bij wie het kind verblijft
- tussentijdse evaluaties
- het kind mogen afhalen

- verwittigd worden in noodsituaties (bvb. aan ongeval, hevige conflicten op school)
- doktersonderzoeken
- geïnformeerd worden over uitstappen
- gehoord worden in situaties als pesten en gepest worden, vechten, aangevallen worden
- evengoed als jouw kind het probleem stelt (roken, drugs, stelen, spijbelen)
- bijlessen, leerproblemen
- info over logopedie, revalidatie, therapieën van je kind.

Het is wellicht teveel alle partners in de opvoeding bij al deze zaken te betrekken. Toch loont het de moeite de wensen, bereidheid en mogelijkheden van ouders na te gaan t.a.v. al deze punten. Het resultaat is een oplossing op maat.

Ouders geven aan dat als het kind bij hen op weekend of op bezoek komt, het dingen loslaat over school die hen ongerust maken. (bvb. gepest worden, slechter wordende schoolresultaten). Zij willen deze bezorgdheid kunnen delen met de school.

3.5 Tot slot

Er kan van ouders enig initiatief gevraagd worden. De school moet een minimum aan informatie geven (rapport, uitnodiging oudercontacten, verwittigen in noodgevallen) en voor de rest een open houding laten zien: ouders zijn welkom, mogen altijd een gesprek of info vragen. Het is belangrijk dat scholen daar tijd voor maken.

Deze tekst werd door een vijftal ouders opgesteld en herbekeken. Tussendoor werden andere ouders individueel bevestigd. Tijdens de laatste bijeenkomst hierover beschikten wij reeds over de ministeriële omzendbrief van 14/04/2005. Het was moeilijk beide teksten te vergelijken, wegens het verschil in gebruikte taal maar ook door het verschillende uitgangspunt. De omzendbrief bekijkt alles vanuit strikt juridisch oogpunt.

De ouders gaan uit van een recht dat zij hebben als natuurlijke ouder van het kind, wegens dit recht af tegen het belang van het kind en vragen van scholen vooral een mentaliteit die getuigt van respect voor dat recht. Meer nog: een actief beleid om alle ouders erbij te betrekken.

4 HET ANTWOORD VAN DE BEVRAAGDE ONDERWIJSPARTNERS

De tekst: “Kan, moet een school alle ouders erbij betrekken?” werd voorgelegd aan enkele scholen en CLB’s vertegenwoordigd in de werkgroep Kansen van het LOP. We vroegen deze tekst te bespreken. Daartoe werden volgende vragen meegegeven:

1. Hoe pakken jullie dit zelf aan in de praktijk?
2. Welke bedenkingen hebben jullie je als jullie dit document doornemen?
3. Wat kunnen jullie uit deze reflectie meenemen in verband met de aanpak in jullie school of jullie werking?

Hierna volgt een synthese van de antwoorden. Vier secundaire scholen, brugfiguren en het Vrij CLB en het Stedelijk CLB namen deel aan deze bevraging.

4.1 Hoe gebeurt het nu?

SCHOLEN

Algemeen:

- Scholen vinden het contact met ouders heel belangrijk, zeker bij moeilijkheden;
- Ouders worden via de schoolagenda schriftelijk of telefonisch uitgenodigd;
- De uitnodiging tot contact gaat naar de ouder bij wie het kind verblijft, bijna altijd de ouder die komt inschrijven;
- Het inschrijvingsmoment wordt als heel belangrijk gezien. Daarom kiezen sommige scholen voor een vast inschrijvingsteam dat hiertoe gevormd wordt;
- Voor kinderen in een pleeggezin of instelling wordt contact opgenomen met de pleegouders of de opvoeders. Men gaat ervan uit dat zij de nodige informatie doorgeven aan de ouders;
- Scholen blijken bereid te zijn de ouders te informeren, maar als de ouders niets vragen wordt er gewoonlijk weinig of geen moeite gedaan om de ouder bij wie het kind niet opgroeit te bereiken;
- Bij problemen wordt die inspanning wel geleverd. Maar met tegenvallende resultaten: de ouders lijken niet geïnteresseerd te zijn;

CLB

Antwoord van het VCLB

- De medische equipe werkt met de verblijfplaats van het kind, ongeacht of dit bij de ouders, pleegouders of instelling is;
- Gescheiden ouders kunnen de info dubbel ontvangen maar moeten dit zelf aanvragen;
- Het CLB wil zoveel mogelijk de ouders erbij betrekken maar geeft er de voorkeur aan dit te doen via de instelling omdat deze reeds contact heeft met de ouders;

4.2 Bedenkingen, moeilijkheden, meningen

De vraag van de ouders is: scholen en CLB's moeten altijd uitgaan van ons recht op betrokkenheid. De enige uitzondering hierop kan zijn het belang van het kind.

PROBLEMEN VANUIT DE PRAKTIJK

- Alle ondervraagden erkennen de problematiek en geven aan dat dit heel belangrijke maar delicate materie betreft;
- De school kent niet alle ouders en alle situaties, ook het CLB niet;
- Men aarzelt om bij de inschrijving de hele situatie te bevragen. Toch wordt het inschrijvingsmoment beschouwd als kans om contact met de afwezige ouder mogelijk te maken (adres opvragen...);
- Men gaat ervan uit dat de persoon bij wie het kind opgroeit alle informatie doorgeeft aan de ouder(s). Wanneer dit niet/onvoldoende blijkt te gebeuren, verwijst men hiervoor naar het CLB omdat de school de situatie onvoldoende kent. Maar ook het CLB geeft aan niet altijd alle situaties te kennen. Hier moeten andere instanties een rol kunnen vervullen;
- De school wordt dikwijls niet op de hoogte gesteld van veranderingen in de thuissituatie die in de loop van het schooljaar gebeuren;
- Jongeren geven informatie selectief door in de mate dat zij die in hun eigen belang inschatten;
- De omzendbrief geeft onvoldoende juridische duidelijkheid. Daardoor verschillen de scholen sterk in hun aanpak;
- De meeste scholen beweren weinig of geen geplaatste kinderen te hebben... Of hiervan niet op de hoogte te zijn;
- De ondervraagden zijn bang betrokken te worden in een vechtscheiding en blijven er liever buiten om het belang van het kind niet te schaden;
- Ook grootouders hebben omgangsrecht. Hoe moet dit gerealiseerd worden bij een vechtscheiding?
- De schoolsecretariaten zijn computerteknisch (administratief) beperkt;
- Maatwerk is heel belangrijk maar vaak niet realistisch haalbaar;
- Goede contacten met ouders zijn soms heel moeilijk omwille van de taal of omwille van de illegaliteit waarin het gezin zich bevindt;
- Extra moeilijk is het voor scholen om ouders te betrekken bij meerderjarige leerlingen. De wet op de privacy kan een contact met ouders onmogelijk maken;

BEDENKINGEN OVER HET 'RECHT OP BETROKKENHEID'

De brugfiguren en de CLB's stellen zich achter het fundamentele standpunt van de ouders van dit project. Wel ziet men problemen bij de uitvoerbaarheid van de doelstelling.

Bij kinderen ouder dan 14 wenst men uitdrukkelijk rekening te houden met de mening van de jongeren over wie er betrokken mag/moet worden.

De gecontacteerde scholen scharen zich niet onverdeeld achter het standpunt van de ouders. Soms roept dit standpunt uitgesproken verzet op.

UITEENLOPENDE REACTIES

- Ouders zijn vaak niet geïnteresseerd;
- De ouders verwachten heel veel van de school, die daar niet altijd aan tegemoet kan komen;
- Moet men de verantwoordelijkheid bij de school leggen om kansen te creëren tot contact tussen bij voorbeeld kinderen die geen contact hebben met natuurlijke ouders;
- Het document van de ouders spreekt altijd over het recht maar nooit over de plicht van een ouder!
- Hoe kunnen we als school weten dat de ouders de waarheid spreken?
- Deze delicate situaties uitspitten is niet de taak van de school;
- De school wil goed doen maar kan evengoed kwaad berokkenen, ten nadele van het kind;
- Het is interessant dat aan dit thema aandacht wordt besteed, want wij staan er misschien te weinig bij stil dat het voor alle partijen positief kan werken als beide ouders telkens op de hoogte gebracht worden van wat er op school met hun kind gebeurt;
- Eén school heeft de tekst niet zozeer besproken maar meteen als uitgangspunt genomen om over concrete maatregelen in de school te bevragen en nieuwe voorstellen te formuleren;

4.3 Waar kunnen we verder mee?

Uit de reacties blijkt dat er nog heel veel vragen zijn, ook binnen de scholen, en dat de dialoog en het denkproces nog moeten voortgezet worden.

De omzendbrief blijft onduidelijk. Hij moet aangepast worden zodat er ook juridische duidelijkheid wordt gecreëerd.

Scholen, brugfiguren en CLB's vragen vorming over deze materie. Naast begrip, gedeelde zorg en engagement blijkt uit de reacties toch ook een heel grote tegenstelling, met name in de beleving van de ouders waarmee wij samenwerken en de wijze waarop hun 'interesse' overkomt (of juist niet overkomt) in scholen. Voor de scholen blijven het verdriet, de machteloosheid en de hunker van de ouders naar erkenning als ouders onzichtbaar.

5.1 Opzet van de Ronde Tafel

Om de dialoog tussen de verschillende belangrijke partners verder vorm gegeven, werd een ontmoetingsmoment georganiseerd met de naam:

Ronde Tafel
Ouderlijk gezag en betrokkenheid op school,
Ouder: je bent en je blijft het.

Op deze ronde tafel werden uitgenodigd:

- alle ouders die aan het project meegewerkt hebben;
- alle scholen van Gent (via het LOP Basisonderwijs en het LOP Secundair);
- alle CLB medewerkers van Gent;
- alle brugfiguren, zowel van het vrije als het stedelijke net;
- een representatieve groep welzijnswerkers, die mogelijk als tussenpersoon of ondersteunend kunnen optreden in de contacten tussen ouders en school.

De logistieke ondersteuning werd opgenomen door de LOP deskundige ondersteuners. Kris Dom van Samenlevingsopbouw was moderator, er werden een aantal mensen uit de onderwijs- en welzijnssector bereid gevonden om de dag mee te begeleiden, of voor de verslaggeving te zorgen.

Op 23 maart kwamen in het gebouw van de faculteit van de Psychologische en Pedagogische Wetenschappen iets meer dan tachtig deelnemers opdagen

De eerste helft van de voormiddag werd besteed aan een voorstelling van het project zoals het tot nu toe liep, en zoals u kon lezen in de voorgaande hoofdstukken. Opgemerkt mag worden dat een groep ouders van de Zuidpoort zelf hun deel in de voorstelling geschreven hebben én in groep naar voor gebracht. In hun woorden gaven zij de essentie weer van de vele getuigenissen, die u in hoofdstuk 2 vond.

Het Centrum Basiseducatie (Leerpunt) heeft de oudergroep ondersteund bij de voorbereiding van de Ronde Tafel.

Alle deelnemers kregen tijdens de pauze een opdracht mee: vanuit hun eigen 'geleding' (ouders, school, CLB; brugfiguur, welzijn) hun verwachtingen m.b.t. het thema naar de andere geledingen toe op flappen aanbrengen.

Na de pauze nam iedere geleding zijn eigen flap mee naar een apart lokaal, om daar een gesprek te voeren over deze verwachtingen. De verslagen van deze workshops vindt u in bijlage. Vooraf vindt u telkens de deelnemerslijst, en alle verwachtingen die zij op flap meekregen.

Tenslotte was er een beperkt plenum, waarop een ‘aandachtige luisteraar, na zijn bezoeken aan de verschillende werkgroepen, zijn impressies weergaf. Daarin werd reeds naar de toekomst verwezen: dit project wordt vervolgd. Na de schijnwerpers op de communicatie ouders- onderwijs gericht te hebben, komt ‘welzijn’ erbij als belangrijke peiler bij het samenbrengen van opvoedingspartners rond kind en school, in het bijzonder in situaties waar de kinderen niet hoofdzakelijk bij hun eigen ouders opgroeien.

5.2 Verslaggeving van de werkgroepen

Van de dialoog met de vijf geledingen (onderwijs, brugfiguren, CLB's, welzijn en ouders) nemen we in bijlage de volledige verslaggeving op. Maar als introductie geven we toch een aantal grote lijnen mee die eruit naar voor komen.

Vooreerst is er de vaststelling dat iedere geleding de dialoog echt opneemt. Ze erkennen het belang van het thema, en willen ook in eigen rangen zoeken naar een passende bijdrage. Maar meer nog klinkt het belang van een gezamenlijke aanpak, waarbij school, brugfiguur, CLB en diensten uit de welzijnssector betrokken partij zijn.

Het maatschappelijk kader: toenemende armoede

Deze specifieke thematiek van ‘ouders waarvan de kinderen niet hoofdzakelijk thuis opgroeien en hun betrokkenheid bij de onderwijsloopbaan van hun kinderen’ moeten we plaatsen in een breder maatschappelijk kader.

We stellen vast dat armoede toeneemt en dus ook het soort problemen dat dit project aankaart. Waar staat men met preventie? Hoe moet deze vicieuze cirkel van armoede doorbroken worden?

Er is het besef dat een goede scholing belangrijk is om vicieuze cirkels te doorbreken. Vanuit deze motivatie ziet het CLB alvast een taak om bij leerling-besprekingen op school primair aandacht, tijd en ruimte vrij te maken voor deze leerlingen en hun gezinnen.

EEN WEDERZIJDIG APPÈL

In de bedenkingen van de ouders klinkt in ieder geval een sterk appèl naar de scholen en de CLB's om hen de hand te reiken en hen te blijven betrekken bij de schoolloopbaan van hun kinderen. Dit botst soms met de concrete ervaringen van scholen die op dat vlak wel inspanningen doen, maar vaststellen dat de communicatie niet lukt.

Is hier sprake van een gedeelde onmacht? Misschien kan, en dat ervaren we toch ook in deze dialoog, deze wederzijdse onmacht verbindend werken. Iedereen is ervan overtuigd dat met deze rondetafel de dialoog start en verdiepend verder moet gezet worden binnen en tussen de verschillende geledingen.

COMMUNICATIE, EEN ZAAK VAN VERTROUWEN EN DE JUISTE SFEER

Over het belang van een goede communicatie is iedereen het eens. En ook over een belangrijke voorwaarde om tot een goede communicatie te komen: vertrouwen. En dat moet groeien.

Een vertrouwenspersoon kan hier van belang zijn: ‘zorgcoördinator, brugfiguur, CLB-medewerker, directie, graadcoördinator, om het even, het belangrijkste is dat er in de school een ankerfiguur is die er als vertrouwenspersoon, goed opgeleid en goed gevormd, kan zijn voor de ouders’. Maar ook het informeel karakter van contacten kan een ontspannen sfeer scheppen die uitnodigt om tot een echt gesprek te komen waarin vertrouwelijke informatie kan uitgewisseld worden. Scholen brachten concrete voorbeelden aan hoe ze hiermee experimenteren.

Hierin ligt ook een expliciete rol voor diensten uit de welzijnssector. ‘Het is positief wanneer een hulpverlener meekomt ter ondersteuning van de ouder(s). Dat helpt als de hulpverlener de ouder(s) laat verwoorden wat de problemen en de verwachtingen zijn’. Vanuit de ‘welzijnsgeleding’ wordt deze opdracht ook erkend: ‘Welzijn staat voor ondersteuning van de ouders, en werken naar verbinding toe: met het kind, met de school’. Het is dan ook belangrijk dat diensten in de welzijnssector en de scholen elkaar beter vinden in de communicatie.

Tot slot nog een belangrijke voorwaarde om tot vertrouwen in de communicatie te komen. Als er alleen negatieve dingen aan bod komen, zal die ouder misschien de moed niet meer hebben om te blijven komen. Mensen kunnen zich optrekken aan het benoemen van het positieve

HET BELANG VAN HET INSCHRIJVINGSMOMENT

Het inschrijvingsmoment van nieuwe kinderen op school is een cruciaal moment om werkelijk in gesprek te gaan met ouders, of tijdelijke opvoeders. Het mag geen administratief gebeuren blijven. De evaluatie van een inschrijvingsprocedure kan gebeuren vanuit een betere afstemming op kansengroepen: ‘Hoe kunnen we de inschrijving beter doen/aanpassen en hoe kunnen we meer ruimte maken voor niet inschrijvende/minder zichtbare ouders hierin?’

Verschillende geledingen erkennen dit belang en zien hierin een belangrijke vormingsopdracht voor schoolteams, brugfiguren en CLB medewerkers.

Ook het inschrijvingsformulier zelf kan onder de loep worden genomen en aangepast, rekening houdend met de signalen van ouders hierover.

DUIDELIJKHEID EN EEN JURIDISCH KADER

Scholen ervaren nogal eens onduidelijkheid over wat juridisch mag en niet mag. ‘Het recht op informatie van de ouders’, zoals hier gevraagd, vraagt een beter juridisch kader en een betere communicatie met de gerechtelijke structuren. Dit laatste slaat dan vooral op tussentijdse veranderingen in de gezinssituatie en hoe scholen, brugfiguren of CLB’s hiervan op de hoogte kunnen gehouden worden.

Ook de opdrachtverdeling en –afbakening tussen scholen en CLB’s is aan de orde en beide geledingen formuleren de nood aan verduidelijking en precisering.

HET BLIJFT MAATWERK

Tot slot blijft toch de vaststelling overheersen, dat, gezien de complexiteit van sommige gezinssituaties, maatwerk belangrijk blijft. Daarin kunnen de welzijnsdiensten wellicht een leidende rol spelen. Diensten kunnen mee bewaken dat ouders hun terechte plaats krijgen in de communicatie met de school, maar ook rekening houden met de draagkracht van de ouders.

6 AANBEVELINGEN

Het doet goed te ondervinden dat er veel respons komt op onze signalen en voorstellen. Wij geloven in een verdere dialoog en een gezamenlijke aanpak.

Daarom willen we graag nog tot slot onze aanbevelingen formuleren, punten om werk van te maken. In de loop van het project en op de Ronde Tafel kwamen ze boven liggen. Maar eerst willen we benadrukken dat het belang van ons kind op de eerste plaats komt. De zorg voor het kind moet centraal staan in de organisatie van de betrokkenheid van de ouders en de communicatie met hen en andere opvoedingspartners.

ONZE AANBEVELINGEN...

We vragen dat het recht op betrokkenheid bij het onderwijs van het kind, een erkend recht wordt. Een recht dat je ook behoudt als het kind niet meer dagelijks thuis opgroeit.

Het is ook belangrijk dat ouders hun rechten leren kennen, en daarbij beter ondersteund worden. Maar hoe dan ook moet steeds rekening gehouden worden met hun draagkracht.

Om ouders te betrekken bij de school is maatwerk nodig, op heel veel vlakken. En er is ook tijd nodig, want goede communicatie vraagt vertrouwen en dat groeit stapsgewijs.

Maar scholen hebben houvast nodig om dit recht te kunnen hanteren, een juridisch kader, zodat ze weten wie ze actief als opvoedingspartners mogen betrekken, zonder juridische aanklachten te riskeren. Zo'n juridisch kader zou meteen ook moeten aangeven welke partners zeker niet mogen vergeten worden. De omzendbrief rond ouderlijk gezag voldoet dus nog niet.

Een probleem voor scholen blijkt, dat ze niet (of niet tijdig) beschikken over de vonnissen waarin de concrete afspraken over ouderlijk gezag staan. Wij stellen voor dat de rechtbank het deel van het vonnis dat handelt over de samenwerking met de school automatisch aan de betrokken school bezorgt. Zo weet die wie verantwoordelijk is voor de opvoeding, wie het kind kan ophalen, hoe het moet met de schoolkosten, enz..

Ook de regeling bij meerderjarigheid, waardoor de school aan ouders niet langer informatie over de jongere mag doorgeven, zou moeten herbekeken worden.

Het is belangrijk dat de ouders op school een vertrouwenspersoon vinden, zodat ze zich veilig genoeg voelen om meer informatie te geven over de situatie en de evoluties daarin, zodat ze ook de kans hebben om hun kind op school beter te kunnen opvolgen. Eigenlijk stellen alle partners de vraag naar een goed werkend systeem van vertrouwenspersonen. Eén gezin heeft soms vele hulpverleners, een centrale persoon uit de wereld van de diensten zou de communicatie met de belangrijkste opvoedingspartners rond een kind kunnen organiseren. Dan wordt het voor de scholen ook werkbaar.

We hoorden in de gesprekken dat de zorgcoördinator op school in ieder geval een belangrijke taak heeft in het organiseren van de communicatie. De zorgcoördinator kan de vertrouwenspersoon voor de ouders zijn, maar kan ook iemand anders die ruimte geven.

Alleszins belangrijk is dat de zorgcoördinator voor de ouders een duidelijk profiel krijgt, diegene is die ouders informeert over wie is wie op school, over mogelijkheden voor hulp, enz.. De zorg die wordt georganiseerd zou de hele context van het kind moeten omvatten.

We pleiten voor de nodige ruimte en tijd om dit waar te maken.

Ook de kinderen kunnen nood hebben aan een vertrouwenspersoon, en dat is best niet diegene die deze rol voor de ouders opneemt.

Wij vinden de instap van ouder en kind in een school heel belangrijk. Op het inschrijvingsmoment kan men ook een afspraak maken voor verder gesprek, want de situatie en alle opvoedingspartners moeten in het vizier kunnen komen en de nodige afspraken moeten gemaakt worden, op maat.

We pleiten ervoor dat ook het inschrijvingsformulier plaats geeft aan alle belangrijke informatie in dat verband. Wij – als ouders bij wie het kind niet dagelijks opgroeit – willen graag dit formulier kunnen ondertekenen, net als de andere opvoeders.

De CLB's kunnen ondersteuning bieden bij de ontwikkeling van het inschrijvingsbeleid en alles wat het rechtstreeks contact met ouders aangaat.

Dat kan o.a. door gezamenlijke vorming en via de jaarlijkse bespreking van de samenwerkingsovereenkomst met de school. Beide partners zouden hiertoe over de nodige middelen moeten kunnen beschikken.

Hoe dan ook zijn de CLB's belangrijke partners voor de ouders. Eenmaal het vertrouwen er is, verwachten ouders in de kansarmoede veel van het CLB. Het is nodig dat er goede afspraken zijn tussen de CLB's en de scholen naar de ouders toe. CLB's ervaren de noodzaak verder een eerstelijnsfunctie te kunnen opnemen in scholen waar veel zorg nodig is, tegenover gezinnen die in kansarmoede beland zijn.

Ook brugfiguren hebben de steun van het CLB nodig om hun rol te kunnen waarmaken. Zij kunnen ook - steunend op hun ervaringskennis - een serieuze bijdrage leveren aan het beleid van hun school.

Over beroepsgeheim, discretieplicht en meldingsplicht bestaat onduidelijkheid.

Deze materie ligt anders in de school, het CLB en welzijnsorganisaties. Voor ouders en leerlingen zijn dit belangrijke punten, die mee het gevoel van veiligheid bepalen... en die veiligheid is een voorwaarde voor een goede samenwerking.

Wij pleiten voor het op gang brengen van een gezamenlijke dialoog hierover.

Er is duidelijk ook nood aan meer samenwerking tussen welzijnsdiensten onderling, tussen welzijnsdiensten en scholen, CLB's en brugfiguren... hoe dat precies in z'n werk

kan gaan, moet nog verder uitgedacht worden. Alleszins is het belangrijk dat ook in het welzijnswerk met ouders gepraat wordt over de school en hun betrokkenheid daarbij. Een probleem is vaak dat welzijnsorganisaties niet snel kunnen inspringen als dat nodig blijkt. Dus kan aan de toegankelijkheid nog gesleuteld worden. Zeker bij crisismomenten is daaraan grote nood.

Bijlagen

BIJLAGE 1

DEELNEMERSLIJST RONDE TAFEL 23 MAART

BIJLAGE 2

VERSLAGEN VAN DE WERKGROEPEN VAN DE RONDE TAFEL

Verslag van de werkgroep scholen

Verslag van de werkgroep ouders

Verslag van de werkgroep brugfiguren

Verslag rondetafelgesprek CLB's

verslag groep welzijn

BIJLAGE 1: DEELNEMERSLIJST RONDE TAFEL 23 MAART

NAAM	VOORNAAM	ORGANISATIE	GROEP
Verspeeten	Marleen	Basisschool Gentbrugge	brugfiguur
Coppenholle	Kristien	coördinator brugfiguren	brugfiguur
Lefere	Diane	coördinator brugfiguren	brugfiguur
Verhaeghe	Barbara	De Boomhut	brugfiguur
De Vos	An	De Piramide	brugfiguur
Haelterman	Katia	De Wijze Eik	brugfiguur
De Meyer	Nele	Groenweelde	brugfiguur
Dejonghe	Pieter	Henri Dhaese	brugfiguur
De Paepe	Doortje	Nieuwen Bosch	brugfiguur
De Keyser	Karolien	OLV-college	brugfiguur
van Pee	Linde	Sint-Bavo / Sint Lievenscollege	brugfiguur
Meseli	Gülisa	Sint-Salvator	brugfiguur
De Blicck	Nina	Ten Berg	brugfiguur
De Soete	Marc	CLB Waasland	CLB
Pinto da Silva	Alexandra	Integratiedienst Gent	CLB
Bellemans	Ann	interstedelijk CLB	CLB
Noerens	Daisy	interstedelijk CLB	CLB
Simoen	Josiane	interstedelijk CLB	CLB
Van Heule	Vera	interstedelijk CLB	CLB
Buyck	Viviane	VCLB	CLB
Swaenepoel	Annick	VCLB Gent	CLB
Van den Bossche	Chris	VCLB Gent (coördinator)	CLB
Monsart	Kaat	VCLB Marialand	CLB
De Wilde	Véronique	De Zuidpoort	ouder
Dhossche	Maureen	De Zuidpoort	ouder
Lebon	Sarah	De Zuidpoort	ouder
Masscho	Heleen	De Zuidpoort	ouder
Ploegh	Manuella	De Zuidpoort	ouder
Step	Chantal	De Zuidpoort	ouder
Van Hulle	Dolores	De Zuidpoort	ouder
Vandeputte	Michelle	De Zuidpoort	ouder
Vandooren	Patrick	De Zuidpoort	ouder
Toorré	Kathleen	De Zuidpoort, stagiaire ervaringsdeskundige	ouder
Bismans	An	Leerpunt - Basiseducatie Gent	ouder
Buyl	Nele	Mensen voor mensen Aalst	ouder
De Vijlder	Cindy	Mensen voor mensen Aalst	ouder
Segers	Jean-Paul	Mensen voor mensen Aalst	ouder
Van Den Brempt	Marianne	Mensen voor mensen Aalst	ouder
Hamzaoui	Samia	welzijnsschakels	ouder
Gebruers	Werner	Coresta group Belgium	school

Van Hove	Linda	EDUGO (leerkracht)	school
Cloetens	Marleen	François Laurent (directeur)	school
Leonard	Jacqueline	Het Labyrint (VIP-school)	school
Roos	David	Hogeschool Gent, lector pedagogiek	school
Van Mosselvelde	Antoinette	IVV St.-Vincentius	school
Huys	Mieke	IVV St.-Vincentius, leerkracht	school
Didden	Sally	IVV St.-Vincentius, leerlingenbegeleider	school
Eeckhout	Ann	IVV St.-Vincentius, secretariaat	school
Martens	Frances	IVV St.-Vincentius, zorgcoördinator	school
Reyniers	Ludwina	LOP secundair	school
Mussche	Marijke	MPI St. Lievenspoort	school
De Gryze	Gerda	MS Sint-Bavohumaniora, directeur	school
Eeckhout	Marijke	Reynaertschool Buso (directeur)	school
Poelman	Marleen	Sint-Franciskusinstituut	school
Sinia	Tamara	Sint-Salvator (directeur)	school
Carpentier	Kika	t Klimrek (leerkracht)	school
Gernaey	Viviane	VIP-school (coördinator)	school
Verhaeghe	Jean Pierre	voorzitter LOP Basis	school
Janssens	Isabelle	Vrije Universiteit Brussel IDLO fac. PE	school
Daelemans	Jelle	Arteveldehogeschool (stagiaire)	welzijn
De Clippele	Ann	CAB thuisbegeleidingsdienst	welzijn
Vandewalle	Bea	CAB thuisbegeleidingsdienst	welzijn
Veys	Tom	CAB thuisbegeleidingsdienst	welzijn
Auman	Simonne	CAW Artevelde	welzijn
Van maldergem	Karin	CAW Visserij	welzijn
Steyaert	Jeanne	CAW Visserij, gezinsplaatsing	welzijn
De Schutter	Linda	Comité Bijzondere Jeugdzorg	welzijn
Burgelman	Sabine	De Zuidpoort	welzijn
Janssens	Diederik	De Zuidpoort	welzijn
Danyiova	Janetta	ervaringsdeskundige	welzijn
Quintlijn	Noël	huis van het kind' stedelijk internaat	welzijn
Verberckmoes	Rudy	huis van het kind' stedelijk internaat	welzijn
Derdelinckx	Patrici	Inloopteam Brugse Poort	welzijn
Crabbe	Ingrid	Roppov	welzijn
Pauwels	Arnold	Steevliet	welzijn
Schyvens	Swa	Vlaams Netwerk	welzijn
De Pril	Lieven	welzijnsschakels	welzijn
Snaet	Bart	Welzijnzorg	welzijn
Dom	Kris	Samenlevingsopbouw Gent	moderator
Van Moorleghem	Yves	LOP Gent Basis	onthaal
Bogemans	Emiel	LOP Gent Secundair	onthaal

VERSLAG VAN DE WERKGROEP SCHOLEN

1. AANWEZIGEN

VOORZITSTER	Isabelle Janssens; Assistent lerarenopleiding, IDLO-VUB, Faculteit PE
VERSLAGGEEFSTER	Van Mossevelde Antoinette, IVV St Vincentius,
DEELNEMERS	Marijke Eeckhout, directeur Reynaertschool (Buso) Tamara Sinia, directeur St Salvator Cloetens Marleen, basisschool, François Laurentinst Gernaey Viviane, toren van Babel, vip, Roos David, Lector pedagogiek, Autonome Hogeschool Gerda De Gryze, directeur MS Sint Bavohumaniore Frances Martens, scholengemeenschap Edith Stein Sally Didden, leerlingbegeleidster IVV St Vincentius Mieke Huys, leerkracht IVV St Vincentius Kika Carpentier, Vrije Basisschool 't Klimrek Vrije Basisschool, 't Klimrek, Reinaertstr. Linda Van Hove, Edugo, St Bernadette (GOK leerkracht) Leonard Jacqueline, het Labyrint Marleen Poelman, St Franciscusinstituut, Melle (ASO/TSO/BSO) Bernadette Vyncke, OLV college, Gentbrugge Lieven Depril, Welzijnsschakels Oost Vlaanderen Werner Gebruers, Coresta group, Belgium en collega Jean-Pierre Verhaeghe, voorzitter LOP Bao

2. DE VRAGEN/BEDENKINGEN/VERWACHTINGEN OP ONZE FLAP

VAN DE BRUGFIGUREN

- De ouders duidelijk maken bij wie ze op school terecht kunnen (transparantie).
- Hoe krijgen wij als school de juiste info over de thuissituatie, de betrokken partijen...?
- De scholen moeten het inschrijvingsmoment goed benutten. Een uitgebreidere inschrijvingsprocedure. Het eerste moment tijd maken voor ouders. Een goed beleid (actieplan) waar het hele team en zeker de directie achter staat, ook.
- De scholen moeten een vertrouwenspersoon voor ouders aanstellen
- Hoe gaan jullie om met ouders die schoolrekeningen niet (kunnen) betalen? Welke taak kan de brugfiguur hier hebben?
- Het team sensibiliseren rond kansarmoede en (culturele) diversiteit.

VAN DE OUDERS

- Op documenten (inschrijving enz.) een plaats voorzien voor de "andere opvoeders" (pleegouder, opvoeder, grootouder...) én voor DE OUDERS.
- Niet kiezen voor onrechtstreekse informatie (via het kind, het home, de andere partner, het pleeggezin) ook al loopt ze goed. Dit kan steeds veranderen. Dus beter zorgen voor rechtstreekse informatie.

- Belangrijk over informatie te beschikken betreffende bijzondere jeugdzorg en diensten/verantwoordelijkheden in dit verband.
- Bij inschrijving of op het moment van plaatsing/scheiding... de situatie in kaart brengen en bespreken hoe het contact tussen school en DE ouders behouden.
- DE OUDERS ook betrekken bij school- en studiekeuze, naast andere partners.
- Leg contact met ons op een positieve manier, zeker ook als er geen problemen zijn.
- Bij de situatie van scheiding steeds automatisch en grondiger doorpraten over hoe contact leggen of onderhouden met de ouder die men niet ziet. Maatwerk is nodig: niet elke ouder kan volledige betrokkenheid aan.
- Ons kind is klein of heeft een mentale handicap: wij moeten nauw betrokken kunnen blijven.
- Bel ons als je het gedrag van ons kind niet begrijpt (vb. na een weekend of vakantie thuis) ... betrek ons.
- In een situatie van echtscheiding (co-ouderschap), op vraag van één van de ouders, voor gesplitste rekeningen zorgen.
- Ouders rechtstreeks en tijdig informeren (niet via home, pleeggezin of andere opvoeders). Informatie: over oudercontacten, rapporten, bijzondere situaties (ongevalletjes, spijbelen, een gedragscrisis...), bijzondere activiteiten. Bij twijfel: minsten bespreken of dat rechtstreeks informeren kan.
- Betere communicatie tussen bij voorbeeld ouders en pleegouders. Info over oudercontact en rapporten wordt dikwijls niet doorgegeven.
- Er zou aan iedere school een vertrouwenspersoon voor ouders en kind moeten zijn. Vanuit gelijk welke groep (CLB of hulpverleners), aangepast aan elke school (2/3, halftijds, voltijds) op maat moeten kunnen aangesteld worden!!!
- Waarom wordt bij gescheiden ouders, eerst de mama op de hoogte gehouden en nooit de papa? Wij zitten in vechtscheiding en de kinderen zijn aan de mama toegewezen, en ze zijn onder toezicht van het bijzonder comité, en de jeugdrechter. Het bijzonder comité van jeugdzorg en de school nemen nooit contact met de papa. Ik heb al zelf contact opgenomen en ben er zelf bij geweest en ze beloven dat ze me op de hoogte zullen houden. Maar nooit is dat gebeurd. Ik wil gewoon zeggen dat de papa's ook recht hebben en ook mee willen opvolgen de opvoeding van de kinderen.

VAN WELZIJN

- Positieve contacten opbouwen, tijd maken hiervoor! Fout = contacten met ouders vooral aan te gaan als het misloopt. Meer openstaan voor gezamenlijke contacten van ouders, thuisbegeleider met de school.
- Meer aandacht voor mogelijke betekenissen van “niet-betrokkenheid” van ouders. Aldus, a priori een niet veroordelende basishouding van respect.
- Wat met exclusief ouderlijk gezag?
- Openstaan voor ouders, MOGELIJKHEID SCHEPPEN. Partner in ontwikkeling van kind, geen meester of deskundige. Eigen machteloosheid, kwetsbaarheid durven naar voor schuiven.
- Formaliseer, bij voorbeeld al van bij de inschrijving via inschrijvingsformulier dat er zicht komt op de gezinssituatie en dat ouders daar al een plaats krijgen

(vb. hun naam – handtekening enz.). Het moet een vanzelfsprekendheid worden. CLB en/of brugfiguur kan daar dan verder mee werken (voor ouders die vb. zelf de stap niet durven zetten).

VAN CLB

- Bereid zijn om (samen met CLB) nieuwe strategieën te ontwikkelen in verband met communicatie naar betrokken ouders.

VAN DE SCHOLEN

- Wie doet wat in verband met maatwerk?
- Rechten en plichten van ouders tegenover de school.
- Functiebeschrijving: school / brugfiguur / zorgcoördinator / andere?
- Pleegouders, instellingen, ... als tussenpersonen: voor- en nadelen.
- Als school heb je als enig informatiekanaal de ouder/opvoeder die inschrijft. Als die niet wil meedelen wie de andere ouder/opvoeder is of op welke wijze die bereikt moet worden dan stopt het daar voor de school.
- Iedere school heeft een directie, iedere school heeft leerkrachten en leerlingen, elke school heeft CLB-medewerking, geef elke school een brugfiguur a.u.b.

3. BESPREKING

In de groep zijn alle vragen en verwachtingen aan bod gekomen. De aanwezigen staan heel betrokken op de geschetste problematiek voelen de vraagstelling als heel terecht aan en zijn er in hun schoolpraktijk erg mee begaan. Te zelfdertijd wordt er op de lange lijst ook gereageerd vanuit gevoelens van onmacht, ontgoocheling en over-bevraging en gebrek aan omkadering.

3.1 Vooraf enkele algemene bedenkingen

- ‘(...) wat voor mij deze voormiddag ontbreekt is een maatschappelijk kader. Waar staat men met preventie? Er zullen altijd maar meer zulke situaties komen! Hoe moet die vicieuze cirkel doorbroken worden?’
- ‘Dit soort problemen zal de komende jaren toenemen omdat de armoede toeneemt.’
- ‘Als ge uw opdrachten voor laagdrempeligheid en duidelijkheid naar ouders goed vervult dan hebt ge als effect dat ge precies alle problemen naar uw school aantrekt.’
- ‘(...)Het is fundamenteel belangrijk dat het basiswerk van Verenigingen waar armen het woord nemen, versterkt kan worden. (...)’ De Vereniging waar armen het woord nemen in West-Vlaanderen hebben een heel interessant project. Zij zeggen: wil je tot communicatie komen dat moet je tot vertrouwen komen. Dat is een lang proces. Dat vraagt veel tijd en inspanningen. Zij bevragen zichzelf als ouders: wat verwachten wij van de school? Laat ons dat duidelijk maken aan scholen. En zij vragen aan de scholen dat ook zij duidelijk zouden formuleren wat zij van de ouders verwachten (...)’
- ‘(...) Ik vraag me af of het moment waarop een kind (tijdelijk) geplaatst wordt

de ouders niet de kans moeten krijgen tot bijscholing, tot het aanleren van vaardigheden die nuttig zijn in de opvoeding?. Het gebeurt dat kinderen die een tijd lang in een internaat verblijven, de thuiscultuur niet meer aankunnen. Dat is toch jammer.’

3.2 Mogelijkheden van een school om met de vragen van de ouders om te gaan

HET INSCHRIJVINGSMOMENT

- ‘Ik neem heel veel tijd voor inschrijvingen. Maar ik zou ook de vraag eens willen omkeren: hoe krijgen scholen de juiste informatie?’
- ‘Als school kan je weinig doen als één ouder zegt: hij heeft geen hoederecht of ’t zit bij het gerecht! Wat niet wegneemt dat je bij de inschrijving wel altijd het adres van beide ouders kan vragen.’

VERTROUWENSPERSOON

- buiten en/of binnen de school
- ‘Het is positief wanneer een hulpverlener meekomt ter ondersteuning van de ouder(s). Dat helpt als de hulpverlener de ouder(s) laat verwoorden wat de problemen en verwachtingen zijn.’
- ‘Het is belangrijk dat er op school een vertrouwenspersoon kan zijn die goed gevormd en goed opgeleid is voor deze taak.’
- ‘Brugfiguren kunnen die functie vervullen: ze kunnen de kansen verhogen voor de kinderen door voor de ouders de drempel naar de school te verlagen.’
- ‘In mijn school is er per leerjaar een coördinator die enkele BPT-uren krijgt voor deze zorgtaak. (...)’
- ‘Ik pleit er eveneens voor dat de directie hiervoor meer bereikbaar en beschikbaar zou zijn.’
- ‘Het GOK-decreet voorziet hier toch een aantal uren voor de scholen. Natuurlijk het is ontoereikend maar toch... Zorgcoördinator, brugfiguur, CLB-medewerker, directie, graadcoördinator, om het even, het belangrijkste is dat er in de school een ankerfiguur is die als vertrouwenspersoon, goed opgeleid en goed gevormd, er kan zijn voor de ouders.(...)’

HET INFORMEEL KARAKTER VAN CONTACTEN

- ‘We krijgen ouders vaak niet op school omdat ze zelf een negatief schoolverleden hebben. Wij proberen door het informeel karakter van het oudercontact (thema- en seizoensgericht eten en drinken, tafelkleedje, bloemetje...) een meer ontspannen sfeer te creëren.’
- ‘In de school waar ik vroeger directrice was, hebben wij een café georganiseerd voor ouders, zowel voor kansarme als voor allochtone ouders. Het is dezelfde idee maar het is toch moeilijk en het duurt zeer lang alvorens het vertrouwen wordt opgebouwd. (...)’
- ‘(...) De eerste schooldag organiseren wij een ontbijt met leerlingen en ouders. Dat wordt als zeer positief ervaren. Het contact is goed. Maar op de oudercontacten die in de loop van het jaar volgen komen nauwelijks nog ouders. Behalve de ouders van de leerlingen in de eerste graad. Die komen wel. Ouders

voelen zicht goed, we krijgen het vertrouwen maar naar de oudercontacten komen ze verder niet meer.’

3.3 Vragen van de school naar de overheid met betrekking tot

DUIDELIJKHEID EN EEN JURIDISCH KADER

Duidelijkheid over datgene wat juridisch mag en niet mag. Een juridisch kader voor scholen in dit verband ontbreekt.

- ‘Soms kom je op een terrein waarop je als school niet (juridisch) bevoegd bent. Dat kan al heel gauw gebeuren. Als het dan fout gaat komen al je goede zorgen als beschuldigingen (je bent je boekje te buiten gegaan) in je gezicht terug.’
- ‘Wanneer een ouder ontzet is uit de omgangsrechten dan mag je het adres niet opvragen!’
- ‘(...) Het zou een voorstel kunnen zijn dat uit het vonnis van de rechter, dat gedeelte dat belangrijk is voor de school, naar de school zou doorgestuurd worden. Of naar het CLB.’
- ‘Informatie van het vonnis van de rechtbank bezorg je beter niet aan het CLB want voor informatie van het CLB moet je ouders bij elke situatie opnieuw de toestemming vragen.’
- Die toestemming blijkt door de scholen verschillend geïnterpreteerd te worden: sommigen vragen bij het begin van het schooljaar deze toestemming, algemeen en schriftelijk. Anderen telkens opnieuw maar enkel mondeling enz....

DE FUNCTIE VAN HET CLB

‘(...) ik vind dat de taken die destijds tot het pakket van CLB behoorden, bij het CLB dienen te blijven en niet door de school moeten overgenomen worden. Ik verwijt de mensen van het CLB niets maar ik wil ervoor pleiten dat de CLB's opnieuw meer deze taken kunnen opnemen.’

3.4 Probleemstelling ten aanzien van Welzijn

- ‘Het is niet altijd haalbaar om met alle betrokkenen aan tafel te zitten. Er kan een goede communicatie zijn maar Welzijn en scholen vinden elkaar niet altijd.’
- School en Welzijn zijn erg verschillend: de mensen die erin werken zijn verschillende types, de taal die gebruikt wordt is heel anders, de culturen zijn echt verschillend. Diensten zijn vaak overvraagd maar een school staat onder tijdsdruk om problemen op te lossen. Een probleem kan niet in de kast gestoken worden tot de dienst tijd heeft om er mee bezig te zijn.’
- ‘Wanneer het nodig is worden de diensten op onze klassenraden uitgenodigd. Maar ze weigeren dit! Ze komen niet.’
- ‘Dat klopt. Het is wellicht beter hen op een ander moment uit te nodigen.’
- ‘Voor de diensten in Welzijn, is de school vaak het ‘kleinste probleem’ van de betrokkenen. De diensten waarop we als school beroep doen, meten hun tijd erg af en schuiven een samenwerking soms weken vooruit maar een school kan inderdaad geen 4 weken wachten.’

- 'Het kan voor ouders heel ontgoochelend zijn. Je hebt met hen hard gewerkt opdat ze bereid zouden zijn om een beroep te doen op de Welzijnsdiensten maar dan moeten ze wachten tot Welzijn eens tijd heeft....!'
- 'Mijn ervaring leert dat herhaaldelijk bellen naar de diensten en 'de lastige zorgcoördinator spelen' werkt. Meestal kan er dan veel sneller overlegd worden.'

3.5 Tot slot een noodkreet

'Ik heb een probleem met de voorrangperiodes voor inschrijvingen. Ik krijg dit onvoldoende uitgelegd aan de ouders. Ik heb veel leerlingen en ken niet van elk gezin de situatie en het aantal kinderen. En zo gebeurt het dat opnieuw de kansarmen uit de boot vallen. Ik vind het vreselijk, maar er zijn zusjes en broertjes die ik niet meer kan inschrijven omdat de ouders geen gebruik gemaakt hebben van de voorrangperiode.'

VERSLAG VAN DE WERKGROEP OUDERS

1. AANWEZIGEN

VOORZITSTER	An Bistmans
VERSLAGGEEFSTER	Ann De Clippel en Chantal Step
DEELNEMERS	Ludwina Reyniers, Maureen Dhossche, Heleen Masscho, Dolores Van Hulle, Michelle Vandeputte, Manuella Ploegh, Marianne Van den Brempt, Cindy De Vylder, Nele Buyl, Sarah Lebon, Patrick Vandooren, Jean Paul Segers, Samia Hamzaoui

2. DE VRAGEN/BEDENKINGEN/VERWACHTINGEN OP ONZE FLAP

VAN DE SCHOLEN

- Durf zelf initiatief nemen als je vragen hebt, info wenst of bedenkingen hebt.
- Durf alsjeblieft contact te nemen, zeg het aan de school wat je verwacht...
- er is in onze school echt wel bereidheid en wil om er rekening mee te houden.
- Praat bij inschrijvingen over de problemen. Wij kunnen (of durven) niet bij het eerste contact al deze vragen te stellen.
- Vaak blijft de “afwezige” ouder onzichtbaar -> is zelf de stap zetten naar de school te moeilijk of willen jullie liever dat de school formeel kader aangeeft? (vb. telkens handtekening voor ontvangst brief)
- Als school zijn we bang door ons rechtstreeks contact de situatie voor een kind nog moeilijker te maken -> wat moeten we laten primeren: “recht” van de ouders - bescherming van het kind?
- Na de lagere school, een grote betrokkenheid bij de school ook al zit zoon of dochter in het secundair onderwijs door bijv. naar oudercontacten te komen, schoolagenda na te kijken, briefwisseling op te vragen...

VAN DE BRUGFIGUREN

- Wat mag een brugfiguur aan ouders vragen? (draagkracht >< draaglast)
- Weten de ouders goed waarvoor ze bij de brugfiguur terecht kunnen?
- Spreken, de school aanspreken!
- Je hebt de wens om meer betrokken te zijn, dan kan je misschien zoeken naar een “vertrouwenspersoon” binnen de school of toch iemand aan wie je je wens kunt uitleggen?

VAN CLB

- Als ouders hun rechten kennen zouden ze - ongeacht alles - moeten durven opkomen voor hun rechten en tonen dat ze geïnformeerd én betrokken zijn.
- Zijn ouders bereid om te accepteren dat recht op informatie niet noodzakelijk inhoudt dat ze recht hebben op beslissing?
- Wat verwachten ouders van het CLB als we aan beide ouders toestemming vragen voor het toedienen van een vaccin en de ene zegt ja en de andere nee?

VAN WELZIJN

- Als ouder “screen” kunnen omgaan met de informatie die men van de kinderen krijgt van de andere ouder.
- Zich kenbaar maken. (belangrijk: contactgegevens)
- Eigen kijk op onderwijs in groei brengen.
- Probeer in eerste instantie een goede band met je kind te creëren – vraag hierbij desnoods hulp.
- Geef duidelijk informatie aan de school. (vb. afschrift van wettelijke regeling)
- Neem initiatief, men moet je horen! Belang van hun verwachtingen t.a.v. de hulpverlening (bijv. thuisbegeleiding) duidelijk maken, zodat er werk kan worden van gemaakt -> effectief steun bieden vanuit de hulpverlening in hun streven naar meer betrokkenheid op maat.
- Blijf opkomen voor jullie rechten – dialoog verder zetten: in groep (zoals in de Zuidpoort) en persoonlijk, naar school toe, naar CLB toe en brugfiguren, naar de voorzieningen toe, zoek steunfiguren (vb. in je groep, je netwerk) om samen de stap te zetten.
- Ouders zouden een centraal aanspreekpunt moeten hebben waar ze te weten komen waar hun kind school loopt. Zij zelf zouden dit aanspreekpunt ook moeten bevoorraden aan informatie.
- Mekaars perspectief leren kennen (reglementeringen, verschillende belangen van onder andere school-ouder-kind, angsten,...)

3. BESPREKING

De voorzitter (An) maakte de belofte dat geen enkel woord verloren zou gaan, omdat daarmee gewerkt zou worden om de dialoog verder op te bouwen. En de verslaggeefsters (Chantal en Ann)... die deden hun best om geen woord te missen!

Er werd besloten om eerst de stroken van de scholen en de brugfiguren te nemen, daarna kwamen die van het CLB aan bod. Welzijn werd op het laatst overlopen en van de ouders hebben wij geen enkele strook. Elke strook werd gelezen en de voorzitter bracht soms enkele uitspraken samen (vet) om die dan in één bewering te behandelen. Daar iedereen snel, goed en to the point meewerkte, hebben we nagenoeg niets overslagen.

HOE OMGAAN MET HET PROBLEEM?**3.1 Vanuit de opmerkingen van de scholen****SCHOLEN**

Durf zelf initiatief nemen, praat over de problemen en zeg wat je verwacht.

OUDERS

Dat is niet evident en je miserie komt op tafel. Het is beter dat het duidelijk is bij wie we moeten zijn voor welk probleem of dat er een vaste persoon is. Maar ook genoeg tijd nemen en niet afgewimpeld worden of goed doorverwezen worden is belangrijk.

Ouders voelen zich niet gehoord en ervaren dat beloften niet worden nagekomen, waardoor hun kind slachtoffer blijft. Zij vinden dat de school moet durven vragen stellen, want zo tonen zij hun openheid om rond de problemen te werken.

Bij inschrijving kan een brugfiguur, een “sociaal accident”, een open sfeer en een kop koffie helpen om de problematiek uit te leggen, want niets zeggen is niet zorgen voor het kind.

Anderen verkiezen een afspraak na de inschrijving om eventuele moeilijkheden te bespreken.

De problemen moeten op school opgelost worden en niet worden doorgeschoven naar een andere school.

Een eerste contact is belangrijk en in een meer persoonlijk contact, kan de school voorstellen om het gesprek aan te gaan met de gepaste persoon. Maar: vertrouwen moet groeien in meerdere contacten en allemaal zwijgen is niet vooruit raken.

SCHOLEN

De school is bang om contact te maken met de afwezige ouder, om de situatie voor de kinderen niet nog moeilijker te maken.

OUDERS

Maar de ouders van wie de kinderen geplaatst zijn, vinden dat het niet kan dat zij totaal geen informatie krijgen.

Sommigen weten zelfs niet waar hun kinderen geplaatst zijn. Daarom vinden de ouders dat de school moet weten wie de echte ouders zijn en waar ze wonen, om informatie door te geven omtrent rapporten, oudercontacten en het gedrag van het kind.

De ouders willen dat de school op de hoogte is van de situatie, omdat dit beter is voor de kinderen. Maar dan moet het de waarheid zijn. Zij willen niet dat hun kinderen moeten wegsteken dat er een probleem is. Dit kan best via één vertrouwenspersoon, waarbij niet het ganse leven moet worden verteld.

Een goede aanpak, discretie, openheid en duidelijkheid zijn in het voordeel van het kind. Daarbij moeten alle betrokkenen op de hoogte zijn (pleegouders, grootouders, ouders,...) zodat het kind weet dat iedereen interesse heeft in hem of haar.

Van de leerkracht verwachten de ouders dat hij verstandig met deze informatie kan omgaan, zodat zij hem kunnen vertrouwen, want zij vrezen etikettering en harde reacties van klasgenoten. Voorzichtigheid is nodig om de kinderen te beschermen.

3.2 Opmerkingen vanuit de brugfiguren

BRUGFIGUREN

Spreek de school aan, zoek een vertrouwenspersoon en laat ons weten wat we mogen vragen. Is onze functie duidelijk?

OUDERS

Het kan soms lang duren voor we weten wie de brugfiguur is, welke functie ze heeft en waarmee we bij haar terecht kunnen.

Dit zou bij de inschrijving kunnen duidelijk gemaakt worden. Ze zijn niet helderziend en mogen ons alles wat nodig is vragen, zoals de gezinssituatie en financiële situatie. Het zou een droom zijn mochten ze rechtstreeks contact nemen met het OCMW. Belangrijk is de manier waarop ze iets vragen en ze mogen niet denken in onze plaats!

3.3 Opmerkingen vanuit CLB

CLB

Jullie hebben recht op informatie maar wie hakt de knoop door?

OUDERS

Volgens de ouders mag het CLB medisch onderzoeken, informeren of een advies geven, maar zijn het de ouders die beslissen. We volgen wel de reglementeringen en de algemene gang van zaken op school, al zijn er dingen die we niet willen.

3.4 Opmerkingen vanuit Welzijn

WELZIJN

Zij willen de ouders wat zeggen: verbreed je kijk op het onderwijs, zorg voor een goede band met je kinderen, stel het belang van je kind in de eerste plaats, werk aan je eigen zelfvertrouwen, durf en blijf opkomen voor jezelf en voor je kind, leer je kind weerbaarder te worden, informeer de school duidelijk,....

OUDERS

Het aanhalen van de goede band is pijnlijk en niet juist. En je moet wel een kans krijgen. Vanuit school kan dit steunend zijn. Het is van belang dat welzijn, school en de ouders goed communiceren en dat de ouders ouders mogen zijn. Dan is een goede band mogelijk.

Verder is het belangrijk dat de ouders en de hulpverleners een goed contact hebben, met de ene lukt het al beter dan met de andere. Ze zijn echt allemaal verschillend. Ze mogen vooral geen partij trekken. We zouden de brugfiguren beter met onze beide handen vastpakken.

Soms ervaren wij ook weinig vertrouwen en respect te krijgen. Heel vaak worden de problemen van het kind teruggekaatst naar de ouders.

Ook het kind heeft een vertrouwenspersoon nodig. Voor de rest staat alles op papier en is het prestatiegericht. Zelfs de oudercontacten verlopen met een timer.

VERSLAG RONDETAFLGESPREK WERKGROEP BRUGFIGUREN

1. AANWEZIGEN

VOORZITSTER	Kristien Coppenholle
VERSLAGGEEFSTER	Diane Lefere
DEELNEMERS	Swa Schyvens, ervaringsdeskundige Vlaams Netwerk, Kika Carpentier, Doortje De Paepe, Barbara Verhaeghe, Karolien De Keyser, Linde Van Pee, Marleen Verspeeten, Pieter Dejonghe, Haelterman Katia, Gülsa Meseli, Nina De Blicck, Nele De Meyer, An De Vos

2. DE VRAGEN/BEDENKINGEN/VERWACHTINGEN OP ONZE FLAP

- Aandacht hebben voor de ouders die het zelf niet kunnen vragen. Erop toezien dat er aandacht is voor het contact met de ouders. Deze aandacht bij de scholen wakker maken en houden;
- Ouders stimuleren in hun contacten met de school;
- Voldoende geïnformeerd zijn over diensten (wie is voor welke problemen aanspreekbaar) en een schakelfunctie opnemen;
- Binnen een school een actiegroep van ouders waar proberen maken zodat niet elk voor zich moet vechten;
- Belangrijke taak is de link maken via een huisbezoek bij de ouders;
- Hoe ga je in de toekomst de noden/vragen van deze ouders meenemen in je opdracht?
- Voorwaarden tot contact mogelijk maken;
- Openmaken van/voor verschillende perspectieven van de personen die instaan voor de ontwikkeling van het kind;
- Duidelijk maken dat belang van het kind geen éénzijdig gegeven is. Het kind is afhankelijk en daardoor in verbinding. Belang van ouder, belang van school is tegelijk ook deel van belang van het kind;

Er zijn weinig reacties of verwachtingen op onze flap. Wat wil dit zeggen?

Is onze functie wel voldoende bekend? Een brugfiguur heeft deze vraag aan de ouders gesteld.

De ervaringsdeskundige uit Antwerpen kent deze functie niet. Alleen de brugfunctie van intercultureel medewerker bij allochtonen. Misschien hebben mensen verwachtingen geuit t.o.v. de scholen. Wij hebben als brugfiguren gekozen voor een aparte groep omdat we juist de brug zijn tussen ouders en scholen. Dit is een speciale positie.

3. BESPREKING

3.1 knelpunt om het recht op betrokkenheid te realiseren

We onderschrijven het recht op betrokkenheid (en alle verwachtingen hierboven) maar concreet is het niet altijd gemakkelijk om de belangen van alle betrokkenen te verenigen.

Een brugfiguur zegt dat hun school zich gewoonlijk richt tot de ouder die inschrijft. Soms heb je zelfs het adres niet van de andere ouder. Het is begrijpelijk dat het moeilijk is om daar zorg voor te dragen, zeker voor scholen zonder brugfiguur. Scholen weten vaak niet hoe ze dat moeten doen.

Andere brugfiguren sluiten hierbij aan. De bereidheid is er wel. Maar het hangt ook af van de tijd die je hebt, de mate van 'onzichtbaarheid' van de ouder(s) en hoeveel dergelijke situaties er zijn op de school. De scholen weten het niet altijd en verwachten dat de ouders contact opnemen. En dit is nu juist het moeilijke punt, sommige mensen nemen niet gemakkelijk contact op.

Kan de brugfiguur zich meer zichtbaar maken voor hen die niet zichtbaar zijn?

3.2 Het inschrijvingsmoment – Contacten met ouders

Een concreet punt zou het inschrijvingsmoment kunnen zijn. Dit is geen extra organisatie maar het beter benutten van een bestaand moment.

Er zijn brugfiguren die aangeven dat mensen eerst wat moeten kunnen 'ontdooien'. In de eerste bevraging geven ze niet zoveel informatie maar tijdens de rondleiding erna, die in een meer gemoedelijke sfeer gebeurt, komen mensen toch meer los en geraak je in gesprek. Of een systeem van dubbele inschrijving (vb. oma komt, maar daarna vragen dat moeder/vader nog eens komen).

In sommige scholen doet de leerkracht in het groot verlot een huisbezoek bij de leerlingen die in zijn/haar klas zullen zitten. Dit geeft een informeler contact en is aangenamer om bepaalde vragen te stellen.

De ervaringsdeskundige geeft aan dat dit ook bedreigend kan overkomen of als controle ervaren worden. Ouders moeten dus kunnen weigeren indien ze niet wensen dat de school aan huis komt. Hierin is het ook belangrijk dat de mensen opgeleid worden om een huisbezoek tactisch te doen.

Er zijn ook scholen die net voor 1 september een klasnamiddag organiseren waar de ouders en de kinderen kunnen binnenlopen, de klas bekijken en kennismaken met de leerkracht via een informeel praatje.

M.a.w. allemaal mogelijkheden waarin we kunnen proberen het inschrijvingsmoment informeler te maken zodat bepaalde zaken gemakkelijker aan bod komen.

3.3 Het inschrijvingsformulier

Ook het inschrijvingsformulier kan aangepast worden. In de inschrijving kan er explicieter bevestigd worden. Naar wie moet er gecommuniceerd worden en hoe? Naar wie wil je dat de communicatie gaat? Zijn er nog andere mensen die moeten uitgenodigd worden? Nu gebeurt dubbele communicatie vaak enkel op expliciete vraag van de ouder.

Bij onenigheid tussen de ouders is het moeilijk voor de school om daar duidelijkheid in te krijgen. De school kan proberen om daar gesprekken over te voeren maar het is een traag proces.

Het is belangrijk om in scholen te werken aan het inschrijvingsbeleid!
Hoe kunnen we na vandaag terugkeren naar onze scholen?
Als brugfiguur kunnen we de inschrijvingsprocedure in vraag stellen bij de directie vanuit de afstemming op kansengroepen. Hoe kunnen we de inschrijving beter doen/aanpassen en hoe kunnen we meer ruimte maken voor niet inschrijvende/minder zichtbare ouders hierin?

3.4 Het belang van positieve boodschappen

Maar hoe dan verder werken met het team van leerkrachten? Als een ouder na lange tijd toch komt, moet die zich welkom voelen. Als er alleen negatieve dingen aan bod komen, zal die ouder misschien de moed niet meer hebben om te blijven komen.

Soms is de school bang dat het positieve ter sprake brengen het risico inhoudt dat mensen wat misloopt niet meer zo serieus gaan nemen. De ervaringsdeskundige benadrukt het belang van het aanhalen van het positieve. Het is hieraan dat mensen zich optrekken. De brugfiguur kan met de leerkracht het gesprek voorbereiden om ook het positieve te beklemtonen.

3.5 Rollen voor de brugfiguren

Preventief alle situaties opsporen is niet echt mogelijk. Maar als brugfiguur kan je alert zijn als er iets is. Maar dan moet je daar als brugfiguur meer tijd voor maken.

Mensen ook naar school brengen op een leuke manier en niet alleen rond leergedrag. Een soort van eerste bekendheid en vertrouwen maakt het gemakkelijker om later andere dingen aan te brengen.

De brugfiguur moet alle ouders leren kennen en gebruik maken van het moment van komen om contacten te leggen.

We kunnen de ouder begeleiden naar de leerkracht en erna de opvolging voorzien (hoe is het geweest?).

Iemand geeft aan dat de brugfiguur bij plaatsingen soms geen informatie krijgt. Dit is herkenbaar voor meerdere externe diensten. ‘Hoe kunnen we informatie terugkrijgen zodat we mee kunnen coördineren op schoolniveau?’ is een expliciete vraag aan externe diensten (vb. veranderingen in vonnis). Kunnen externe diensten ons op de hoogte brengen bij veranderingen?

Het is wel belangrijk dat je niet over het hoofd van de mensen gaat praten als ‘hulpverleners’ onder elkaar. De ouders moeten op de hoogte zijn. Wat de contacten met externe diensten betreft, kunnen we misschien vragen aan ouders met welke diensten zij contact hebben en of ze toestemmen dat we daar contact mee opnemen.

Als een dienst belt, moet je alert zijn en de reflex maken of de ouder weet dat de dienst belt. Je kan zeggen dat je het eerst met de ouder wilt bespreken vooraleer je de informatie doorgeeft die de dienst vraagt.

VERSLAG RONDETAfelGESPReK CLB'S

1. AANWEZIGEN

VOORZITSTER	Viviane Buyck VCLB
VERSLAGGEEFSTER	Bea Vandewalle (CAB Thuisbegeleiding)
DEELNEMERS	Marc De Soete CLB Waasland
	Kaat Monsart VCLB Marialand
	Daisy Noerens Interstedelijk CLB
	Josiane Simoen Interstedelijk CLB
	Annick Swaenepoel VCLB Gent
	Chris Van den Bossche coördinator VCLB Gent
	Vera Van Heule Interstedelijk CLB
	Kristin Vandekerckhove CLB Marialand Gent

2. DE VRAGEN/BEDENKINGEN/VERWACHTINGEN OP ONZE FLAP

VAN DE GROEP VAN OUDERS

- Taak CLB: mee het welzijn van onze kinderen bewaken (bv rond gezondheid, tandzorg enz.) en hierover tijdig met de ouders communiceren;
- Soms is een ouder in een zodanig afzijdige positie geraakt, dat een school niet eens weet bij welke dienst ze terecht moet, om te bespreken of en hoe die ouder bereikt moet worden. Een school zou bij het CLB moeten terecht kunnen om uit te zoeken welke die dienst is;
- Niet kiezen voor onrechtstreekse informatie (via het kind, het home, de andere partner, het pleeggezin,...) ook al loopt ze goed. Dit kan steeds veranderen. Dus beter zorgen voor rechtstreekse informatie.
- Bel ons als je het gedrag van ons kind niet begrijpt (vb. na een weekend of vakantie thuis) ... betrek ons.
- Ouders rechtstreeks en tijdig informeren (niet via het home, pleeggezin of andere opvoeders). Informatie: over oudercontacten, rapporten, bijzondere situaties (ongevalletjes, spijbelen, een gedragscrisis...), bijzondere activiteiten,... Bij twijfel: minstens bespreken of dat rechtstreeks informeren kan.
- Het is belangrijk dat ouders die moeilijkheden met hun kinderen ondervinden geïnformeerd worden over het bestaan van bepaalde diensten, zodat ze weten wie waarvoor aanspreekbaar is;
- Er zou aan iedere school een vertrouwenspersoon voor ouders én voor kind(eren) vanuit gelijk welke groep (CLB/hulpverleners) en aangepast aan elke school (2/3, halftijds of voltijds) op maat moeten kunnen aangesteld worden!

VAN DE BRUGFIGUREN

- Zicht op werkveld? Ruime info-database ter beschikking hebben;
- School ondersteunen in contacteren ouders, vanuit jarenlange expertise en vanuit ondersteuning andere CLB-medewerkers;
- Kunnen jullie meehelpen denken rond 'visie rond kansarmoede' binnen de school?

- Wat kunnen we verwachten, hoe ver kunnen jullie hier gaan...?
- Ondersteunen van wijzigingen in aanpak van communicatiestrategieën naar ouders binnen de school;
- Ondersteuning;
- Zicht op werkveld naar de ouders toe vertalen;
- Is het mogelijk om als CLB zo laagdrempelig te werken gezien de verschillende scholen die jullie toegewezen krijgen?
- Eigenlijk is preventief werken, en ouders betrekken bij heel het schoolgebeuren, volgens mij een noodzaak. Maar is het haalbaar?

VAN WELZIJN

- Ouders zijn niet enkel voorwerp van anamnese. Ouders als verantwoordelijke betrekken;
- Direct contact maken met de ouders (niet via tussenpersonen);
- Vaak verward hoe het CLB staat ten aanzien van bepaalde situaties, lopen de problemen achterna... — taakafbakening met de school verbeteren?
- Ondersteuning naar ouders toe is beperkt, vaak meer direct aanleunen bij de opinie van de school zonder te checken bij de ouders — zo maak je de hoop op of de mogelijkheid tot samenwerking in het belang van het kind kleiner;
- Neem de mening van ouders au sérieux
- Benader de problemen individueel! — complex en geen algemene regel, behalve 'erken de ouders'
- Hoe zal er gewerkt worden met de vragen van deze ouders in de toekomst?
- Blijven en gericht contact zoeken met ouders;
- Gesprek aangaan met jongere die soms niet wil dat ouders naar school komen.

VAN HET ONDERWIJS

- Hoe kan er een betere feedback zijn naar school toe?
- Hoe kan school beter de noodzakelijke informatie krijgen?
- Help de school om uit te zoeken hoe de situatie thuis is... waar mama/papa van de leerling is.

3. BESPREKING

Vooraf: we hebben de geschreven verwachtingen op de grote flap niet systematisch overlopen. We vertrokken van de eerste geschreven verwachting en het ronde tafel gesprek liep vanzelf door... 'Stilstaan bij de taak van het CLB: mee bewaken van het welzijn'

Hier volgt een weergave van de inhoud van het gesprek.

- het inschrijvingsmoment van nieuwe kinderen op school een cruciaal moment is om werkelijk in gesprek te gaan met ouders, of tijdelijke opvoeders. Dit gebeurt momenteel onvoldoende en is heel dikwijls een administratief gebeuren. Wij als CLB moeten de school erop attent maken dat hier de basis gelegd wordt voor een latere goede of minder goede samenwerking.

- wij zien een mogelijkheid in gezamenlijke vorming van schoolteams, brugfiguren en CLB medewerkers rond inschrijvingsbeleid, intakefiches, en communicatie met ouders, en tijdelijke opvoeders. Het contextueel gedachtengoed wordt hier als zinvolle invalshoek gezien.
- de taken van de school zijn zeer complex en des te complexer als het gaat om moeilijke gezinssituaties en geplaatste kinderen. Wij merken in de bedenkingen van de ouders dat zij hier werkelijk een appél doen op de scholen en de CLB's om hen de hand te reiken en hen te blijven betrekken bij de schoolloopbaan van hun kinderen.
Wij zien hier een taak van het CLB om bij de leerling besprekingen op school primair aandacht, tijd en ruimte vrij te maken voor deze leerlingen, en hun gezinnen, wetend dat een goede scholing belangrijk is om vicieuze cirkels te doorbreken. Ook beseffend dat plaatsingen vaak tijdelijk zijn, en dat er veel vanaf hangt voor de toekomst van het kind, of de relatie met de ouders onderhouden bleef.
- in de bijzondere bepalingen/afsprakennota's moeten zowel de taken van het CLB, als de taken van de school worden opgenomen die betrekking hebben op de communicatie met de ouders; beide partijen moeten extra inspanningen doen ivm deze doelgroep.
- wij ervaren bij de uitvoering van onze opdracht als CLB heel wat hindernissen, zoals verschillende schoolculturen, spanningen tussen leerkrachten en ouders, gebrek aan informatie over de gezinnen, tijdsgebrek, noodzaak prioriteiten te stellen... Toch mogen wij ons niet verschuilen achter de "school geeft geen informatie door" wij moeten er zelf voor ijveren de juiste informatie te krijgen, en desnoods nieuwe overeenkomsten sluiten met de school in het belang van de leerling.

VERSLAG GROEP WELZIJN

1. AANWEZIGEN

VOORZITSTER	Burgelman Sabine (De Zuidpoort)
VERSLAGGEVER	Veys Tom (CAB, thuisbegeleiding bijzondere Jeugdbijstand)
DEELNEMERS	Mussche Marijke (MPI St. Lievenspoort) Van Maldergem Karin (CAW Visserij) Derdelinckx Patricia (Inloopteam Brugsepoort K&G/voorzitster Overleggroep Opvoedingsondersteuning) Verberckmoes Rudi (directie stedelijk internaat) Quintijn Noël (directie stedelijk internaat) Ingrid Crabbe (Roppov) Pauwels Arnold (dir. Steevliet, begeleidingstehuis Bijzondere Jeugdbijstand / voorz. Roppov), Daelemans Jelle (stagiair Sociale school) Auman Simonne (CAW Artevelde), De Schutter Linda (Comité Bijzondere Jeugdzorg) Danyiova Janetta (ervaringsdeskundige), Quintens Isabelle (Jongerenwelzijn Oostvlaanderen) Steyaert Jeanne (Gezinsplaatsing, Visserij) Pinto da Silva Alexandra (Sted. Integratiedienst Gent) Snaet Bart (Welzijnszorg)
VERONTSCHULDIGD	directie Vertrouwenscentrum Kindermishandeling directie stedelijk internaat Musschestraat

2. DE VRAGEN/BEDENKINGEN/VERWACHTINGEN OP ONZE FLAP

VANUIT OUDERS

- Diensten kunnen mee bewaken dat ouders hun terechte plaats krijgen in de communicatie met de school
- Ouders rechtstreeks en tijdig informeren (niet via home, pleeggezin of andere opvoeders). Informatie: over oudercontacten, rapporten, bijzondere situaties (ongevalletjes, spijbelen, een gedragscrisis...), bijzondere activiteiten,...
Bij twijfel: minstens bespreken of dat rechtstreeks informeren kan.
- Ouders die moeilijkheden met hun kinderen ondervinden, moeten bruikbare info krijgen over diensten (wie is waarvoor aanspreekbaar).
- Er zou aan iedere school een vertrouwenspersoon (-voor ouder ; -voor kind) vanuit gelijk welke groep (-CLB ; -hulpverleners) aangepast aan elke school (-2/3 ; -halftijds ; voltijds) op maat moeten kunnen aangesteld worden!!!

VANUIT SCHOOL

- Aandacht voor preventie i.p.v. aanpak achteraf
- Ouders begeleiden/stimuleren/ondersteunen in contacten met de school (hoe info doorgeven, wat zeg je,...)

- Betrek de ouders bij de inschrijving en geef indien ouders er niet zijn hun verwachtingen door aan de school/CLB
- Contact met school verloopt vaak onrechtstreeks en via verschillende mensen/diensten? Kan dit contact niet persoonlijker bv. voor 1 gezin 1 contactpersoon die alle gegevens/contacten met de school verzorgt en naar wie de school kan teruggrijpen?

VANUIT BRUGFIGUUR

- informatie doorspelen
- aanvullend op ouders werken
- zorgen dat elke school (i.p.v. zorgcoördinator, brugfiguur, directie) gegevens van de diensten beschikbaar heeft
- indien ouders vragen hebben over de school of indien ouders bezorgd zijn over hun betrokkenheid bij het onderwijs van hun kind, ouders toeleiden naar de school en indien nodig eens zelf contact opnemen met de school om deze vraag of bezorgdheid te melden. School kan dan zelf contact opnemen met de betrokken persoon.
- Informatie doorspelen naar de school
- School als ondersteunende functie zien i.v.m. de situatie
- Hoe zien jullie dit praktisch haalbaar, hoe brengen we de verschillende partijen in kaart, wanneer wie allemaal aanspreken, uitnodigen, op welke manier,...
- Neem contact op met de school ; uit de verwachtingen van ouders indien ouders dit zelf niet durven/kunnen uitpreken ; maak afspraken ; geef info ; geef grenzen aan (JRB...)
- Hoe kunnen we (nog) beter samenwerken om ouders maximaal te ondersteunen en te voorkomen dat mensen verzuipen in de hulpverlening?

VANUIT CLB

- In welke mate houdt men rekening met de rechten (wensen) van de kinderen zelf in deze discussie. Bv. in functie van CLB-begeleiding – afhankelijk van toestemming kind vanaf 14 jaar (12 j.)

VANUIT WELZIJN

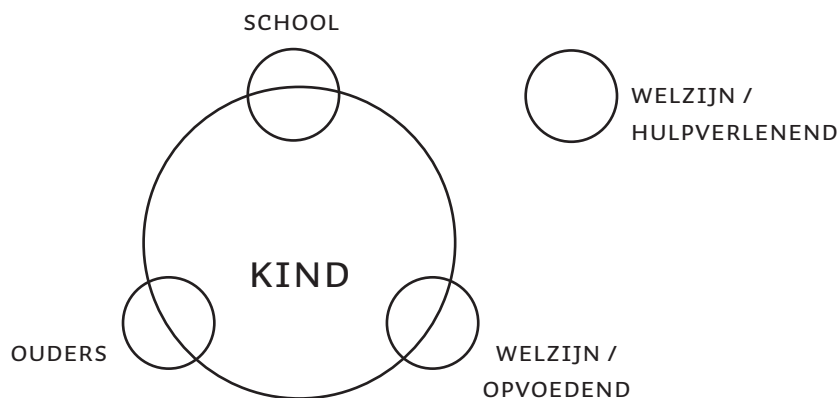
- Blijven ouders aanmoedigen om een stap te zetten naar school
- Eventueel mee op stap gaan
- Eventueel met ouders steunfiguren zoeken
- Kinderen niet uit school weghalen door JRB, Comité, politie

3. BESPREKING

3.1 Wat breng je mee naar deze sessie?

Bij wijze van gangmaker, werd een tekening op bord geplaatst, waarbij de voorzitter twee voorbeelden gaf: het Vertrouwenscentrum, stelt zich achter de ouder die zich niet genoeg betrokken voelt, en stimuleert deze zelf zijn recht op te nemen; een residentiële instelling voor kinderen, zou zich in concrete situaties

tussen ouder en school kunnen bevinden. Iedereen werd gevraagd na te denken over de positie van de eigen sector.

WAT IS DE OPDRACHT?

- sommige diensten hebben een eigen opvoedingsverantwoordelijkheid t.a.v. het kind, andere hebben dit helemaal niet
- sommige diensten scharen zich achter ouders, andere veeleer achter het kind. Wel steeds in functie van het kind.
- sommige willen vooral stem van ouder of de stem van het kind laten horen of die ondersteunen.
- anderen vinden het belangrijk om processen tussen opvoedingspartners onderling of van opvoeder naar kind te ondersteunen/begeleiden.
- de hulpverlener kan facilitator zijn, de hulpverlener kan ook bemiddelaar zijn
- vanuit preventief oogpunt is het belangrijk om ouders mondiger te maken.
- sommige jongeren hebben schaamte rond hun ouders: ook dit is er een opdracht voor welzijn

MET WELKE UITGANGSPUNTEN:

- ouders vragen erkenning om als opvoedings/geprekspartner gezien te worden
- ouders willen problemen bekijken met welzijn, schoolse resultaten met school. Belangrijk om dit te onderscheiden.
- Ouders stellen de vraag naar een goede communicatie, maar tegelijk de vraag naar voldoende bescherming
- een eenheidsformule of algemene oplossingen zijn er niet, maatwerk is belangrijk
- het kind staat centraal,
- de ouder blijft ouder, een ouder moet contact hebben met het kind
- het is belangrijk om de ouder te blijven appeleren. Een actieve houding, zeker naar afwezige ouders
- Ouders vroeger betrekken wanneer zich problemen voordoen. Contact niet opstarten vanuit slecht gedrag., maar vanuit belang van uitwisseling voor de ontwikkeling van het kind.
- Veel tijd steken in het maken van afspraken,

- Werken vanuit grenzen of beperkingen, vanuit wat mensen aankunnen
- vanuit welzijn/opvoedend: ouders blijven de belangrijkste persoon ; de begeleider moet goed ingelicht zijn.
- vanuit welzijn/opvoedend: rechtstreeks contact tussen school en ouders is belangrijk. Plaats goed voorzien, bv. internaat gaat naar klasseraad, ouders naar het oudercontact.

MET WELKE MOEILIKHEDEN:

- Ouders zijn geen onverdeelde partij, ze kunnen het moeilijk maken om elkaar ouder te laten zijn.
- Scholen zijn onvoldoende georganiseerd op gescheiden ouders (formulieren aanpassen)
- Ouders in (v)echtscheidingen kunnen over het hoofd van het kind lopen. Het is belangrijk dat de school de ouderlijke gezagsregeling kent en volgt. Tegelijk is er het gevaar dat school betrokken wordt in de vechtscheiding.
- Er is een grote spanning tussen de school die zegt dat de (interesse van) de ouders niet altijd zo zichtbaar is en de ouders die aangeven volop te willen betrokken worden
- In overleg is de vraag naar wederzijdse erkenning heel groot: van school naar ouders van ouders naar school.
- School confronteert ouders met onmacht. Goed bewust van zijn.
- In complexe situaties mag je basale vragen niet vergeten (welke school, welke richting)
- Een goeie intakeprocedure (met alle partners) is belangrijk.

3.2 Als slot enkele belangrijke klemtonen:

Dit is geen conclusie: we kwamen er enkel toe onszelf voor te stellen en accenten in de eigen werking t.a.v. het thema voor te stellen en de verwachtingen te presenteren aan de groep. Toen was het tijd.

Welzijn staat voor het bieden van maatwerk: in elke situatie zien wie betrokken wordt en hoe.

Welzijn staat voor ondersteuning van de ouders, werken naar verbinding toe: met het kind, met de school.

Het belang van het kind is het centraal uitgangspunt. Ouders en onderwijs zijn beiden een belang van het kind.

Onmacht kan verbindend zijn (zowel van school als opvoeder als ouder als hulpverlener uit)

Erkenning van elke partij in ontwikkeling van kind (elke ouder, school, opvoeder) is wezenlijk, maar ook moeilijk in problematische situaties.

MEDEWERKING

Aan de dialoog, waarvan deze publicatie een weerslag is, hebben velen meegewerkt.

LOKAAL OVERLEGPLATFORM Gent, Emiel Bogemans en Yves Van Moorleghem

WERKGROEP KANSEN LOP Gent, alle leden

LEERPUNT - CENTRUM BASESEDUCATIE GENT VZW, An Bistmans

SAMENLEVINGSOPBOUW GENT, Kris Dom

KIND EN GEZIN, Dolores Van Hulle

VLAAMS NETWERK van Verenigingen waar armen het woord nemen

ALLE DEELNEMERS en hun organisaties, Scholen, Brugfiguren, CLB's en
Welzijnsorganisaties, aanwezig op de Rondetafel van 23 maart 2007

DE OUDERS van De Zuidpoort - Werkgroep Onderwijs samen met
Antoinette Van Mosselvelde en Sabine Burgelman

GRAFISCHE VORMGEVING www.pjotr.be

Met de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap

DE ZUIDPOORT VZW
OTTERGEMSESTEENWEG 12
9000 GENT
09 245 09 05
ZUIDPOORT@SKYNET.BE
WWW.ARMOEDE.BE/DEZUIDPOORT